

داهینان و هنرمەندی دبرهەمی شیخ تاهری شووشی دا

حەمزە شووشی

پشکا زانستین ئیسلامی، کولیژا زانستین مروفایەتی، زانکویا دهوك، هەریمما کوردستانی-عێراق

(میتروویا وەرگرتنا فەکولتیی: 31 تیرمەه، 2016، میتروو رەزامەندی بەلافکرئی: 23 چریا دووی، 2016)

پوختە

داهینان و هنرمەندی دبرهەمی شیخ تاهری شووشی دا کارەکی بەردەوام و هەفرەنگ و سەرنج راکێشە دنفیسینین ویدا ژ لایئ ئەندازەیی و راجاندانا هوزانا هونەری و خەت خووشی و بەرەم و دەستکارین شیوە کاری، د دەمە کیدا کۆ ئەگەرۆ نامیرین پێشکەفتنا نھوول بەر دەست نەبێنە و تەقە هونەریا خو بەی ماموستا و خوێن فێرکرنی ب دەستفە ئینایە، ئانکۆو ئەقە پاشمایە دانەکا خودایی بوێە وب هیممەت و بزاقا خو ئەقە هەمی بەرەمە رازاندیە.

یا پێر جھیی حییهتی شووشی (خودی ژئی رازی) تخی چل و پینج سال ژئی بریە، ل سالا (1917ز) پەیدا بییە ل گوندی شووشی روژنایایی باژیری ئاکری، ل (1962/12/12ز) چوویە بەر دلوفانیا خودایی مەزن، هەشت سالیان دیمایا ژیناخو ب ئیش و فیغان و نەخووشیفە بووراندی یە.

ئەقە پێزانین نھوول بەردەست بارا پێر بو ئیکەم جار بەرچاڤ دین، مە بزاق کرپە هونەری فی هنرمەندی پنیاسکەین و ئاسقی بزاقا شیوە کاری ل وی دەمی و ل شاری ئاکری ئاشکراکەین چنکی نافرئی فیایە دتەقە بەرەمی خودا پێشەنگ و سەرکیش بیت و نایئ خو ئاشکرا پینلیت دیبافین زانستین ئیسلامی و راجاندانا هوزانی و باشنفیسی و جوانکاریندا.

مەژی هیشیە ئەقە لیکولینە جھیی مفای بیت و دەرگەھی پێر فەکولینا فەبن هەتا کۆ نەپەنیا بەرەمی نفیسکارین مە نەمینیت فەشارتی و هەر کوردەکی بەرەمەک ل پاشخو هیلاپیت ب گەهیت وی پلا هەژی وی.

پێشەکی

و میتروینە و مەژی خزمەتەکا بەرچاڤ هەیه دتەقە بیافین زانینیدا.

دژیانا خو یا دەسپیکئی و تا چوی بەر دلوفانیا خودی مرووشەک پێر داهینان بوویە و هەمی دەمین خو ب خاندن و نفیسین و وەعز و نسیحەتان و راجاندانا هوزانی و داهینان و خەتخووشی و کارین ب مفا و سەرنج راکێشە بووراندیە، نەقیایە چ

شیخ گاهری شووشی ئیکە ژوان زانا و هوزانفانین پێر بەرەم و بلیمەت هاتیە نیاسین، گیان وژیانا خو کرپە فەنەرەک دا خودایی خو رازیکەت وب سەر بلندی دیدارا وی بکەت، هەروەسا دا بەری جفاکاخو بەدەت زانینی و رەوشت و چاکییان، دا گەلی خو پنیاسکەت بەرامبەر ملستین جیھانی کۆ ئەمژی خودان بەرەم

دهلیقهك ژی بچیت بی مفا یان کاره کی جوان ل
پاشخو تیدا توومار نه کهت، قیایه دبه ره مین خودا
شین تیلین وی ناشکران کو خهمله کا خشکوک
بکهت بهر وتامه کا ته حه ددی وقه بخازی
بهرام بهر کهت ونیشانین داهینانی ل سهر توومار
بکهت، قیایه هه می دهما خو بدت نیاسین
مرووفه کی جودا دهه می کارووبارین خودا چ وهك
زانا ومه لا چ وهك نفیسه ر وهووزانقان کو
پاشه رووژه کا جودا ژخورا توومار بکهت، نه وهك
هه ره کهسانه کی ناخی وی دگه ل مرنا وی بزرب
بیت وچ بو گه لی خو نه هیلابیت.

لهو خودی ژی رازی میراته کی پر هیژا ل
پاشخو هیلابیه کو د بیته جهی سهر بلندیا
ملله تی وی ل ناؤ گه لین دی ژ لایی قه هاندنا
شعری وشپوه کاری و میژوویدیا.

گرنگیا فی بابته تی قه دگهریت بو ناستی بلندی
فی کهسی پر هیژ وشیان دبراقا نه ده بیاتین کوردیدا،
کو شیاپه بهر هه مه کی زور ل پاشخو ب هیلیت و
ب بیت سهرووکانی بو گه لهك نفیسین
ولیکولینین زانستی، بهلکی پیچهك ژ مافی وی
نه دا کهین وفه نهره کی ل هنداق بهر هه می وی هله کهین
وبیته جهی مفا ی بو خاندنه فانیت عه زیز.

نهؤ لیکوولین ژدو پشکان پیکهاتیه:

پشکا ئیکی: هونه ر وداهینان د هووزانیدا.

پشکا دووی: پاشما ودهسکاری هونه ری

وئه ندازه بی.

دیسا ژبو بنه جهکرنا فان پیرانینا نه م زفرینه چهند
کتیب و بهر هه مین شووشی یین گریدای ب فی
بابه تیقه ژوان: (گولزار) و (ژیانامه ویرهاتن)،
ههروه بو گه لهك ده سنقیس و بهر هه می دی یی
نفیسی، دیسان نه م قه گه ریاپه چهن دین کتیب
وسه رچاوه یان بو زهنگینکرنا بابته تی خو.

هیقیدارین نهؤ جووره لیکوولین بنه پینگا قهك بو
پژ نفیسینین نه کادیمی لسهر بهر هه می نفیسه فانین
کورد نه خاسم شیخی شووشی کوو رووله کی
ناشکرا هه بوویه د بلندکرنا ناستی زانینی و پیشقه برنا
ناستی روشه نبیری و توومارکرنا پیرانینین میژووی
گرنگ ل سهر مللیتی مه کو زولم وستهمه کا مه زن
لی هاتیه کرن و دیرووکا مه هاتیه گوهارتن
وگه لهك بهر هه می وان لی هاتیه دزین وب ناخی
خه لکه کی دی هاتیه توومار کرن.

نوومیدقارین ژ داوه ری دلووفان پشت وپه ناھی
مه بیت بو تمامه تی و به لاقکرنا بهر هه می پر مفا ی
شووشی ..

پشکا ئیکی

داهینان دبه ره می هووزانیدا

شیخ گاهری شووشی مرووفه کی بهر هه مدار
بویه، هه می ده می خو ب نفیسین وراچاندن ونه خش
ونیکار وئه ندازه یان بوورانندیه، دهه ر گولزاره کیدا
گه شتهك هه بیه ودهه ر لاته کیدا شتهك چاندی یه
ودهه ر زانسته کیدا شوین تیلین خو لی کریه،
قه بارا بهر هه می نفیسی پژ ژ (50) کتیب وپه رتووکا

لهو نه‌و ته‌خه دهه‌ژینه ریژ وئی‌حترام لی بهی‌ت
گرتن وناقین وان بین نکراندن دا گهلین بین فان
که‌سان ژبیر نه‌که‌ن.

ل پیشی‌ی نه‌م دکارین بیژین شووشی بوویه
میثانی (مه‌لا نه‌حه‌دی‌ی خانی) (1) و لدیوانا وی
روینشتی یه ده‌می هووزانا (گولزاری) و (په‌ندو
شیره‌تان) ل سهر کی‌شه وسه‌لیقا (مه‌م وزینی)
فه‌هاندی، دیسا ده‌می ل دیوانا (مه‌لا نه‌حه‌دی‌ی
جزیری) (2) ژی بوویه میثان وچار هووزانین وی
ته‌خیسکرین، ههر هووسا فیایه ب فریته بیابانا
عه‌ره‌بی و بییت میثانی نی‌ک ژ بنا‌و وده‌نگزین
هووزانقانین عه‌ره‌ب نه‌وژی (امرئ القیسی کیندییه
ژیانا وی ل سال: (500 - 545ز) (3)، ب فی‌ی چندی‌ی
دقیا ناستی هووزانقانی کورد به‌رامبه‌رکته ناستی
نی‌ک ژمه‌زنترین شاعرین عه‌ره‌بین چاخ‌ی جاهلی کو
خودان (معلقات) (4) تیته نیاسین.

1- هووزانا هونه‌ری (البدیعیات):

کاری نی‌کی نه‌م لی‌ره به‌رچا‌و دکه‌ین هووزانه‌که
شووشی راچاندییه ل دیما‌ها دیوانا مه‌لایی جزیری
نه‌وا وی ته‌حقیق کری و بجه‌تی خوبی جوان
نه‌خشانندی و ته‌سلیمی خودانی چاپخانا کوردستان
(گیوو مووکریانی) (5) کری ژبو‌و چاپکرنای، به‌لی
نه‌و دانه بزربوویه وهاتیه سوتن دگهل چاپگه‌هی
وه‌کی خودانی وی گووتی، به‌لی خودی ته‌عالا
حه‌زکر نه‌و به‌ره‌می هنده بنرخ وگه‌له پیغه ماندی
بی وه‌ندا نه‌بییت ده‌می هه‌قاله‌کی وی خودی ژی

ب خه‌تی خوبی جوان نفیسینه ژبلی سه‌دان کاغه‌ز
وتابلویان.

ناقبری فیایه ل ناستی وان زانانین که‌فن بیت
نه‌وین ب به‌ره‌می خو‌ نامه وکتیب تژی جیهانی
کرین، فیایه ل په‌ی وان ناماده ب بیت وناق‌ی خو‌ د
لیستا به‌ره‌مداراندا بنفیسیت کو به‌ره‌مه‌کی پر
مفا بو‌ گه‌لی خو‌ هی‌لای.

شووشی ب هی‌مه‌تا خودی - سه‌ره‌رای
نه‌خوشیا گیانی وده‌ست کورتی وئاریشین جودا
جودا وژیه‌کی کی‌م - کو‌ نئی چل وپینج سال ژی
بووراندی یه - هی‌قیقا خو‌ بجه‌ نی‌نایه و به‌ره‌مه‌کی
زورور ل پاشخو‌ هی‌لایه‌و داهینان تیدا‌کریه دیبائی
دیرووک و نه‌ده‌ب و هووزان و نه‌ندازه و خه‌تخووشی
وزانستین نی‌سلامیدا هه‌می ژی ب نفیسینه‌ک سه‌یر
وخشکووک.

وه‌ک مه‌لایه‌کی پر به‌ره‌م و داهینهر خو‌ ناساندیه
نانکو‌ ته‌و کار و به‌ره‌می خو‌ ب نه‌ندازه و داهینان
تامدایه، فیایه ته‌و کاری خو‌ هه‌قرکی وحنیری‌ی تیدا
بکاربینیت کو کی‌م که‌س بشین زارقه‌که‌ن، فیایه
هووزانا کوردی کراسه‌کی نوی بکه‌ت به‌ر کو
به‌نه‌کا خوشتر بده‌ت و بو‌ توهمین بین خویابکه‌ت
کو هووزانقان و زانانین کوردان ژی ژ که‌فن شیاینه
ناق‌ی خو‌ بلند هه‌لاویسین ده‌می بی‌ا‌و
ومزار و عولوماندا کو هی‌ژانه ب چا‌فه‌کی بلند
لی‌ بنی‌رن.

دبېژنې (بديعیات) (10)، کاره‌کې ھووسا ب مانديوون گيوله‌کې مه‌زن دقېت بو ټه‌نجامدانا وې هه‌تا راده‌کې ټه‌م دکارين فې ھووزانې بهه‌ژميرين ب هېژترين داهينان د ھووزانا کوردی دا کوو بلندترين ناستې ھونه‌ری تېدا ب کارټينايه وزوورترين خالين داهينانې دناؤ ريژکرينه.

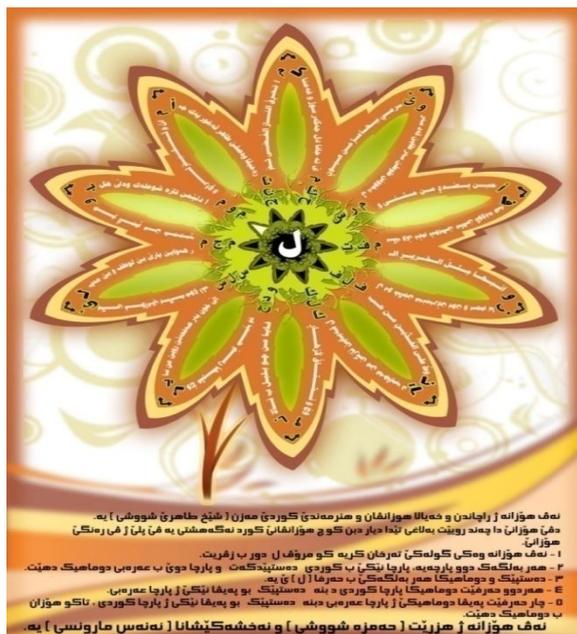
ټه‌فه‌ژي ټه‌و روپين سه‌ير وب داهينان تين ژمارتن دقې ھووزانا ب نافتې (مووما دلی):

أ - ټه‌ؤ ھووزانه وهك گوله‌کا دهه مالکی هاتيه نه‌خشانندن، ههر مالکهك وهك به‌لگه‌کا گولې راجانديه، ده‌سپيک وديماهيکين هه‌می مالکا پيکفه دگريداينه، ټانکو: ل ده‌می خانلدا وې پيدفييه مروؤ ل دور ھووزانې ب زفرينيت، ټانکوو جوانيا ھووزانې د ديمه‌ن ونه‌خشي گولې دايه، چنکی ده‌می تيت نقيسين ب شيوهك ستويني تاما خو نادهت وټه‌و ھونه‌ری جوان ژي دوير دکه‌فیت.

رازی ټه‌وژي (مه‌لا گاهايې کووڤلی) (6) وی ده‌می فه‌قی ل گوندې (خوولې) (7) لده‌فه‌را (سیرچيا) دانه‌ك ژ فې ديوانې ټه‌وا شووشي ته‌حقيق کری ل به‌ر وی دانه‌يه‌ك نقیسی به‌ه‌می ټيشاره‌ت وزاراؤ وريتمايين شووشي ل ناؤ دانين، ټه‌ؤ دانا ده‌سنقيس که‌تیه ده‌ستی هېژا محسن ابراهيم وټه‌ؤ ھووزانه بو جارا ټيکې وی به‌لافکريه دگوفارا رووشه‌نبري نوې دا (8).

هه‌روه‌سا ده‌می تحسين دوسکی ديوانا جزيري به‌ره‌فه‌کري مفا ژفې دانې وهرگرتي يه ټه‌وا شووشي ته‌حقيقکري به‌لی ب نافتې کووڤلی دايه نياسيني (9)، هه‌رچه‌نده پيدفي بو ب نافتې شووشي دابانياسيني چنکی کووڤلی ب ټاشکرا نافتې شووشي ل سه‌ر ټينايه.

ټه‌ؤ ھووزانه ل سه‌ر ديمه‌نې گوله‌کا دهه به‌لگی نه‌خشاندييه وگله‌ك خالين پر سه‌ير وسه‌رنج راکيش ل ناؤدا ديارکرينه کو ب زمانې عه‌ره‌بی

ويتی (1): - هوزانا مووما دلی

و - بشکووژا گولی یان نیقاوی ب پیتا (ل) یه،
نانکوو: حهرفا (ل) دبیت دهسپیک بو ههر دهه
پارچین کوردی (صدر)، ههروهسا دبیته دیمایک بو
ههر دهه پارچین عه ره بی (عجز).

ز - نهؤ (ل) دگهل سی پیتین دی پیکفه - نانکوو
دبن چار پیت - دبن دهسپیک بو ههر دهه پارچین
کوردی، دهه مان دهه - ههر نهؤ چار حهرفه فاژی
تین خاندن ودبن دیمایک بو ههر دهه پارچین
عه ره بی، نانکوو: نهؤ چار پیته دبنه دهسپیک بو ههر
دهه په یقین کوردی ودیمایک بو ههر دهه
په یقین عه ره بی.

ح - دیسان (دوو) حهرفین دیمایکا پارچا کوردی
دوباره دبن ودبنه دهسپیک بو پارچا عه ره بی، ههر
نهو دو پیتین دیمایکا پارچا کوردی دبن دهسپیک
بو په یقا عه ره بی.

گ - نهو پیتین به شدار (مشترک) ب رهنگی سوور
مه چاپکرن ژبو جو دا کرنی.
نهفهژی دهقی هوزانی یه:

ب - دهسپیکا هوزانی ل دهسته چه پ ب
نیشاره تهك سپی هاتیه دیار کرن: ل موما دلیمن تازه
شوعلهك مهلی هلبو.

ج - کیشا هوزانی: ل بهرامبه رینمایین کیشا
هوزانا عه ره بی دکه فیت بهرامبه (البحر الطویل)
(11)، کو گلهك کیم هوزانقانی کورد نهؤ کیشا
عهرووی د هوزانین خوودا ب کار ئینایه.

د - نهؤ هوزانه شووشی ل سهر کیشا ئیک ژ
هوزانین (معلقات) ین هوزانقانی ب ناؤ ودهنگی
عه ره ب (أمرئ القیسى) فههاندییه نهوا ب ناقی:

"قفا تکی من زکری حیب و منزل

پس قگ اللوی بین الدحول قحومل"

دهمی مه دیتی پینج په یقین وی یین عه ره بی د
هوزانا خودا ئیناینه، وهك په یقا: کلکل، المقتل،
قلقل، مپنی و مرسل (12).

ه - ههر مالکک دو پارچه یه پارچا ئیکي - کو ب
زمانی عه ره بی دبیزنی (صدر) - ب زمانی کوردییه
هاتیه راجاندن، یا دووی (عجز) ب زمانی عه ره بی،
نانکوو: ههر مالکک نیقا ئیکي ب کوردی یه نیقا
دووی ب عه ره بی یه.

پوجد أليم من حبيب مجمل
لیکی فوادی بالدموع المسلسل
یلو ح علیها رسم حب بجسدول
نموج وتشتاق لأزهار کلکل

ل مووما دلیمن تازه شوعلهك وهلی هلبوو
ل مه جهر ههواپی یاری بی لوگف وبی مهیلی
ل سه لسانی خون بهر صهفهئی رووی من سائل
لهو د جه فایا من چو بولبول ب نالانم

ل گول گول قه‌بایی نازکی من عه‌جائیب دین
 ل فولفول دو خالن عه‌نهرن بوون وسیم بازو
 ل ته‌ؤ مسکه وی دیم شهبی ماهی کووده صه‌فا
 ل سه‌ر مل دخوونن گوگی سه‌ر گایی قه‌د سه‌روی
 ل حوکمی ته‌ جانا دل جه‌گه‌ر سووژ و غه‌مناکم
 ل جه‌ننه‌ت ره‌حیقا وه‌صلی گاهر فه‌خور یه‌ک جام
 ینوگ⁽¹³⁾ علی الخدّین من حبّ قلقل
 زوائبها مقل الخریر المقتل
 فأحسن بصدغ⁽¹⁴⁾ من مینی ومرسلی
 ویرمی سه‌ماما من عیون مکحل
 کما تحرق النار العجی⁽¹⁵⁾ یم تنجل
 أمان وتسلیم لراج وموملی⁽¹⁶⁾

2- هووزانا فی‌ر کرنی (الشعر التعليمي): شووشی ب بزمانی عه‌ره‌بی شلووفه کریه کوژ:

ئه‌ؤ شیوی هووزانی د چاخین که‌فندا یی به‌ربه‌لاؤ
 بوویه، زانایین به‌ری زانست ونقیسینین خو ب
 شیوی هووزانی کورت کرینه و فه‌هاندینه هه‌تا کو
 خوینده‌فان ب ساناھی ژبه‌رکته‌ت وتیبگه‌هیت، هن
 جاران ژی فه‌قیان ئه‌ؤ هووزانه ب سه‌لیقه دو‌باره
 دکرن وده‌نگی خو پی بلند دکر، هه‌تا ده‌نگی وان
 ل دویر ده‌ت بهیستی نه‌خاسم ل شارین مه‌زن.
 هه‌روه‌سا شووشی بابه‌ته‌کی جودا ب ناخی (فن
 القافية) لسه‌ر زیده‌کریه ب هه‌مان کیش وشپوه،
 کوژ مارا مالکین وی (98) به‌یقن، هه‌ژیی گووتنییه
 هه‌تا نوکه ئه‌ؤ نامیلکه ده‌سنقیسه ونه‌هاتیه چاپکرن،
 دیسا ئه‌ؤ نامیلکه یا هیزایه ب هیت ته‌حقیق کرن
 ب شیوه‌کی نه‌کادیمی.

ل پیشی دیبژیت: "شرح منظوم علی أرجوزة الشيخ
 معروف النودهي في علم العروض، ويليهِ نظم القافية
 لناظهما محمد طاهر بن الشيخ محمد الشوشي غفر الله
 لهما"⁽¹⁸⁾، نه‌و په‌یقین دناقبه‌را کفانیدا یین (نووده‌ی)
 نه‌ یین دی یین (شووشی) نه، ل سه‌ری فه‌هینووکی
 هه‌تیه:

"(يقول معروف حُسَيْنِي النَّسَب)

النودهي الفاضل عالي الحسب

والتأظم لِدَرْرٍ بَهِيَّةٍ شَرَحاً لِدِي الأَرْجُوزَةِ الرَّكِيَّةِ

مَنْ انْتَمَى لِعَمِّ خَيْرِ النَّاسِ طَاهِرِ الشُّوشِيِّ وَالْعَبَّاسِيِّ

(الحمْدُ لِلْهَادِي إِلَى عِلْمِ الأَدَبِ مُرْشِدُنَا لِضَبْطِ أشْعَارِ العَرَبِ)"

ل دیمایا فه‌هینووکی دیبژیت:

"أَوْحُ الكِتَابِ فِي الحِتَامِ بَسَلَخِ شَهْرِ حَامِسٍ لِعَامِ

ألفٍ وأربعٍ وستينَ وهي

بعدُ ثلاثمائةٍ قد تنتهي "

ل دیمایی دبیژیت:

"تم بحمدہ تعالیٰ ما أردنا نظمه من أصول علمي العروض والقافية، وكان ذلك أيام تحصيلي وقراءتي كتاباً مفصلاً في ذلك في خدمة أستاذ الكلّ في الكلّ مولاي الأستاذ أبي بكر الكويسنجي، متّعنا الله والمسلمين بطول حياته، كتبه جامع الكلمات في أواخر شهر ذي القعدة سنة الف وثلاثمائة وسبع وستين في قرية سوسنا (19).

ئانکوو: ئەوا مه فهاندى ژ رینمایین زانستی عهرووز وقافییی دا بدیماییک هات ب ئانههیا خودی ل دهمی خاندنا من بو کتیبه‌کا تایهت دئی زانستیدا ل جهم ماموستایی هیژا ئەبوو به‌کری کویسنجی، ژخودایی مه‌زن دخازین خیراوی ب سه‌رمه‌دا بینیت، ئەف په‌یقه هاتینه نفیسین ل دیماییکا هه‌یفا ژولقه‌عدی سالا 1376 کووچی ل گوندی سیسنا.

هه‌وزانا میژووویی (الشعر التاريخي):

ديسان شاره‌زایا وی ده‌وزانی‌دا خویا دبیت ده‌می ب فهاندا دیرووکا بوسلمانه‌تی وژیا‌نا پیغه‌مبه‌ری (س) رابیه، هه‌تا سالا پینجی کوچی، چنکی ئیشاوی ب هیژتر بووبه کو ب کاریت فی بابه‌تی تمام بکه‌ت.

ئەف پەرتووکه فهانیدییه ب زاری کرمانجیا ژوووری، کو ژمارا مالکین وی گه‌هشتینه سیزده هزار مالکا.

ژبو فی سه‌فەرا درێژ ژ میژ بو کارێ خو دک ردا خو نقووکه‌ت فی دەریا کویر و به‌ریندا، دا فی دیرووکی هه‌می بشعر فه‌هینیت، بوو فی مه‌به‌ستی دبیژیت:

"ئەى دل كەسەرا تەيال مێژە

وهر وهك ته دفی ب كوردی بیژە

مه‌وزوونی كه‌لام كه‌لهك شرینه

هه‌م دلفه‌كه‌ره ئو خه‌م ره‌فینه"

(20)

مه‌خسه‌دا وی ژئ ئەفه‌یه ده‌می دبیژیت:

"من فكره برا كو ئەز ب بیژم

داخال دلێ خو ئەز ب ریژم

ژین وئەسه‌را وی دئ فه‌خوینم

دئ تازه ب شعر وچاك فه‌هوینم

به‌حسی وی دكه‌ن به‌هر زمانان

مه‌دحا وی دكه‌ن ل هه‌ر مه‌كانان

ئەما مه‌هه‌تا نه‌وو نه‌دینه

ژینا وی ب كوردی یا شرینه" (21)

ژمارا قی نامیلکە ژ پتر هزار مالکا
پیکهاتیه، ل پيشياوی ديپزیت:

"ئەي نازری ئەؤ ریاچی نووره

من سەرتە برا سەلامی زووره

نوصحەك ژ تەرا د بيم ب چاکی

گوهدیڤرە ژمن ب قەلبی پاکی

گولچینە کە من ژ باغ بژاری

ئەز بوته د بيم د راهی باری

گوهدیڤرە جوان وپی بکە ی کار

دی هەردو جیهان ب بی خودان بار

ئە کپەر ژ حەدیپ وئایەتن ئەو

یان قەولی خودان دیرایەتن ئەو"

(23)

هەرچەندە شووشی ئەؤ نامە کریه پاشگۆیەك بو
(گولزارى)، بەلی هاتە پيشيازکرن ئەؤ چەندا
لە لاڤکری د گولزارا خوودا و دگەل وی نامیلکا
وی بەرھەفکری بناقی (نصیحە الّخ) پیکفە بن
پەرتووکەك و جودا بیت چاپکرن، چنکی بابەتی
قان هووزانا هەمی ئیکە، ئیدی ل سالا (1987ز) ئەؤ
نامە جودا هاتیه چاپکرن ب ناقی (پەند و شیرەت).

ئەؤ ناما شیرەتان ژ گەلەك بەبەتین ئایینی و جفاکی
پیکهاتیه کۆ مرووڤ مفا وئاقلی و سەربوورا ژى
وەر بگرت، وەك: پەناھ بخودی، درود و سوپاسیا
خودی، قیانا پیغەمبەری و هەڤالان، رەوشا
بوسلمانەتیا ئەڤروو، نفیسین وزانین و خوڤ فیرکرن،
زەکات وریبا، صەبر وئارامی، رامانا صەبری، ژن

ئانکۆو: ژینا پیغەمبەری (س) ب هەمی زار
وزمانان تی خاندن تنی ب زمانی کوردی مە
گوھ لی نەبیە.

یان دەمی ديپزیت:

"ئەؤ کارە مە زیدەیه ل گھ وقی

ئەمما چ بکەم ل زیدە شەوقی

چەن میژەیه من مەرام و مارەم

نەزما ئەسەرا رەسوولی عالەم" (22)

4. هووزانا شیرەت و نصیحەتان:

خودی ژى رازی قەلەمی خوڤ د خزمەتا ئایینی
پیرووزی ئیسلامیادا تەرخانکریه و بەشەکی هووزانا
خوڤ ئاراستە ی جفاکی خوڤ کریه کۆ مرووڤی
بوسلمان پیدفیه یی چاک ورحەت و خیردار و
ناشتیخاز بیت دەهەمی کاروبارین خودا، مرووڤی
بوسلمان پیدفیه رینمایین خودی و پیغەمبەرا بو خوڤ
بکەت ری و دستوور بو ژینە کا بەرفرەه و فەکری
کۆ تەؤ تەخ و جینین جفاکی ل ژیردا نازاد
و بەختەوەر بژین.

شووشی خەمەك مەزن هەلگرتییه وئەوی دقیا قی
خەمی ب هووزان ب گەهینیت خەلکی خوو،
چنکی پەیف ورسەتە ب هووزان گەلەك کارتیکەرە،
لەو نامەك قەهانیدییه وەك پەند و شیرەتین ئایینی
و جفاکی دا مەبەستا خوڤ جە بینیت.

ئەؤ قەهینووکە بارا پتر ژئایەت و فەرموودین
پیغەمبەری (س) هاتیه وەرگرتن، هەروە ژ پەیف
وسەرھاتیین مەزنا.

پرتقال وهستان موقابل گلووپی
که هره بانه یا حه وقه نا دل" (26)
ئانکوو: نه ؤ خانه قایه زوورا جانه، پیدقیه په سنا
فی جهی پیرووز بکه م کو: گه له ک دیمه نین دلغه که ر
وخووش لی هه نه، دکه قیت ره خ شاری و هه ر
که سه کی قه ست دکه تی مه به ستا خوو لی دینیت، ل
چان وره خا دارین پرتقالا دبه لاقن و به ره می وی
مینا گلووپان دبرسقن.

6- شاره زایا وی دزمانی عه ره بی و فارسی دا:

بو مه به ستا خویا کرنا ناستی خوی بلند
دزانتین نیسلامیدا نه خاسم نه و زانستین نامیره بو
زمانی بین سه ره کی کو ل چاخین به ری گه له
کرنگی دایی وه ک (نحو، صرف، بلاغه، فقه، عقائد،
منطق، البحپ و المناقره، فلک، حساب، علم
الکلام....) نه ؤ علمه دبوونه نامیره و ریخوشکه ر
بو زانینا ته ؤ زانستین دی نه قین نه سه ره کی وه ک:
(أصول الفقه، علوم القرآن، علوم الحدیث، تفسیر،
حدیث، تصوف....).

ديسان فیروونا زمانین عه ره بی و فارسی و تورکی
ژینتیقین خاندنا فه قیان بوویه، کو پیدقی بویه هه ر
سوخته کی ده فته ره ک هه با دگوتنی (سه رمه شق)،
پیتقی بو نه و سوخته ب گه ریبت ل جه م سه یدایه کی
باشنقیس دا چهند په یف ورستین پر حیکه مت ل
سه ری کاغزی وه ک سه رمه شق بو دنقیسا، هوسا
خه تی فه قیان بی خوش و جوان دبو و دکارین
کتیبین خو ب ده ستی خو بنقیسن.

خازتن، هه قالی، رینجه ری، مال و درافی حه لال
ئابور و ئیسراف، قه لسی و مه ردینی، زوم و سته م،
به رهنگاریا سته مکارا، یه کیون و تفاق،
مه شوورته، سیربه ندی و حه سیدی، نو گه له ک
بابه تین دی.

5- هووزان ب شیوی سوورانی:

هه ژ بو وی چه ندی هووزانقانی مه شیانیت خو
ناشکرا بکه ت هووزانه ک ب شیوی سوورانی ژی
راچاندی یه (24) د په سن و مه دحین خانه قایا شیخ
مصگه فای هه ولیریدا (25) ده می سوخته ل
خاندنگه ها وی خانه قایی ل سالا (1943ز).

جهی داخی یه نه ؤ پارچه هووزانه نیقه ک ژی
بزربوویه چنکی تی په ره ک ژی مایه، ل سه ری
کاغزی نفیسیه: "غه زه لیک له مه دحی خانه قای
شیخ مصطه فای هه ولیری"، تیدا هاتیه:

"ته مام وایه غه م و غوصصان ره ها که م
صیفاتی خانه قای شیخ مصطه فا
که م عه جائیب مه وقعی که
دلگوشاده وه کوو باغی ئیرهم
خوش خاک و باده

له روخ شاره نه نیو شاره پر
غوروره که سی دین مه قصه دی بی
بی قوسوره حه قیقه ت ره و چه
ئیکی پر نه قاوه موسه لسه ل ئاوی
وه ک فرمیسکی چاوه له هه ر جا

ههژی گوتنی یه ئەڤ نامه بهه میقه بو ئیکهم جار
به لاقديبت، ل پيشی دبیژیت:

"حرووفی چهندی ئەز گهلکی زبانه

ب نهزدی شیخ وئوستادم رسانم"

ئانکوو: چ پیتته کا جوان بهیت سهر زمانی من
ئەز گههینمه شیخ وسهیدایی خو.

پاشی ب زمانی عهره بی فیدا دچیت و دبیژیت:
"حضرة ظاهر المعالي وقاهر العوالي، وطاهر الشمائل

وباهر الفضائل، حدقة عين التحقيق وعين حديقة
التدقيق، من ملأ أسماعي جواهر لفظه وإفادته وحلی
قريحي زواجر وعظه وإجادته، الذي تقلدت بدرر أطفاه
في صباي، وابتليت بجرض الغصص من فراقه وهوای".

ئانکوو: فی نامی دشینم بو سهیدایی پر هیژا خودان
پهسنین بلند وپاک وپر قهنجی، بییکا چافی راستی
بی وپوخته یا باغی زانین و دیفچوونی، ئەوی گوھیت
من پر کرین ژ گهوههری په یقان ومفایی وان، ئەوی
ریک ل من فه کری ب شیرهت ونصحه تین
به رکه تی، وهک رسته کی من ل بهر خو کرن ژ ده ما
ئەز تفال، ئەوی له شی من پر خه مگری ژ دویر که تن
وئه فینا وی.

ل ديفدا ب کوردی فی پارچه هووزانی ژ ی بو
دکته دیاری:

"کیتابا باتی من دهستی ب بووسه
ژ گیب ونووری حالی زور ب پرسه
تو لگفا گهر ژ حالی من
دپرسی

فهره ح تهختی من ودلخووشه کورسی

لهو ئەم دینین گهلهک شارهزایی هه بیه دته
زانستین وی سهر ده میدا ئەوین ل مزگه فیتین
کوردستانی دهاتن خواندن.

شارهزایا وی دزمانی فارسیدا فه دگهریت بوو
هووزانه کا بیست وههفت مالکی تیدا په سنا
په یه مبهری خوشتقی دکته ب بیرهاتنا ژ دایک
بوونا وی (س)، دیسان تیدا په سنا سهیدایه کی خو
دکته بهس ناخی لی نا ئینیت.

به لی غوونا مه دفت ئەم دهسنیشان کهین
وبابه تی خو بی مسوو گهر بکهین نامه کا ویه ب
زمانی عهره بی هنارتیه بو سهیدایی خویی هیژا (مه لا
حه مزه بی خانی) (27)، تیدا په سنا وی دکته ب
چهن په یف ورسته کین زیده جوان ورازای، گرنگی
یا فی نامی فه دگهریت بو لیكدانا فان په یف ورستان
ب ئاستهک وهسا کو کیم دکارن ل ده می ده سپیکا
خاندنی نمونه کا هوسا په یقان ب رازینیت، نه خاسم
ده می ئەڤ نامه نفیسی هلگری نامی ب لهز بوویه و
ل هنداف سهری راوه ستای بوویه ده می دبیژیت:
"هژا ما کتبه فی غایه العجله حیب کان حامل
الکتاب واقفاً علی رأسی" (28)، ئانکوو: ئەڤا من
نفیسی دفی نامیدا ب لهز بوویه، چنکی هلگری
نامی ل هنداف سهری من راوه ستای بوویه.

دیسان گرنگی یا وی فه دگهریت بو شارهزایا
وی دزمانی فارسی دا ده می ده سپیکا فی نامی ب
مالکهک فارسی فه هاندیه وپی د رازینیت.

فهغه گ مه حروومی شههد لوتفی توومه

چو قومری دائیما با قاو

قوومه"

ئانکورو: ئه ی نامه پیش منقه دهستی ماموستای
ماچیکه ول رهوش و خووشیا وی ب پرسه، ئه گهر
تو پرسا حالی من دکى ئەز باشم تنی مه حروومی
خووشیا دیتنا ته مه، مینا گه یری قومری یی هه می
دهما ب زاری خو دنالم.

ل دیفدا جاره کادی دزقریت و دهربرینی ژ
ههستی خو دکهت بهرام بهر سهیدایی خوبی پر هیژا
کول وی چاخی ئەو رهنگه په سنه کارهک زور
ئاسایی بو یه د نامه یین پیروز باهیان دا، ده می
دیژیت: "بعد تقبیل أناملکم وتبجیل شمائلکم، وتقدیم
غیر التحيات اللطائف و تهنة حضراتکم الشرائف،
وإهداء أسمى التحيات وأزهى التهاني، وإرسال أسمى
الأشواق وأجبهى المباني".

ئانکورو: پستی ماچکرنا دهست و تبلیت هه وه
وپه سنین دهلال، ئەز گهرمترین سلافا دکهم دیاری،
دگهل بهین خووش و نازکترین ههست و جوانترین
په یفا دشینم بو جهنابی هیژا.

دیسا ناقبری خو فیروی زمانی تورکی ژى کره
ژ بهر چه ژیکرنا وی یا زیده بو سهیدایی خو (مهلا
سه عیدی نورسی) و نامه یین وی، ده می بو یه ئیک ژ
قوتابیین وی، ژبو فی تهقدیری هه می به رهه می
نورسی ئه وین تورکی بو هاتیه شانندن ول خو
جهماندینه وهتا نوکه دمه کته با ویدا ماینه، دیسا بو
ئیکهم جار ل عراقی نامیلکهک ل سهر ژيانا نورسی

هاتیه ته رجهمه کرن ژ تورکی وهاتیه چاپکرن
وبه لاکرن ئەو ژ وەرگیرانا شووشی بوویه.

7 - ته خمیسا هووزانی:

دیباقی هووزانا کلاسیکدا خو نيزیک
هووزانقانی مهزن (شیخ ئه همدی جزیری) کره
وچار هووزانین وی ته خمیس کرینه ول دیماییکا
دیوانا جزیری ئەوا ب دهستی خو نفیسی و ته حقیق
کری (29).

شووشی مینا تهو هووزانقانی کهفن وهه ر ب
وی ئینه تا شیخ ومهلا هزر پیکری، هه ر ب وان
په یف وزاراقین عشق و فیانی، ب وی هزر و بیر
وخه یال وره مزین چه ژیکرنا خودی و پیغه مبهرا (س)
فیانا خو دیار کره، چنکی ب کارئینانا ره مز
وچه فهنگا د هووزانیدا کارهک پر ب هیژه بو لقینا
هزری، دقورئانا پیرووزدا نمونین ره مز و ئیستیعارى
یان رستین نه په ن پر، ئانکو په یفا نه ئاشکرا خه یالا
مروو فی دویر دبهت و بلند دفرینیت و خوشیهک
وتامه کادی ددهت په یفی.

ئیدی بارا پترا هووزانا کهفن دهربرینه ژ وی
عشقا ئیلاهی، چنکی گهله هووزانقانی شیخ
ومهلا هه نه وهک جزیری و خانى و فهقی تهیران
و حهریری و بریفکی و شیخ گاهر ژى ئیک ژوان
مروو قین خودی نیاس و پر تهقوا بینه و فیاینه ب
رپکا هووزانی خو نيزیکی بیرو باوهرین خو ب
کهن، ئیدی نه جهی باوهری یه ئەو ئینسانین وهکی

دوسه‌د جاری (مه‌لا) لی ب وی کسه‌ر و
ئیچافی فه‌خو مه‌جرۆزی کرین."

2 - پارچا ئیکێ ژ هووزانا جزیری (ئهی نه‌سیمێ
سه‌هری):

"دل ژ دل عاجزه به‌ر هیجر و خه‌ما خال
سیه‌هی نازک ولهب شه‌که‌ر و سه‌ر
وقه‌د بی شه‌به‌هی رووحی شیرین مه‌ل
ژیری قه‌ده‌ما خاکێ ره‌هی ئهی نه‌سیمێ
سه‌هری بادێ مه‌جالا سه‌به‌هی سه‌د
سه‌لامان ب گه‌هینی ژ مه‌ وی
پادشه‌هی"
پارچا دیماهی:

"د ده‌ما (قالو بلی) یار ب مه‌ به‌خشی
فه‌ره‌حه‌ک له‌و مه‌ دل سه‌فه‌حئی ئه‌ماسه‌ وه‌کی
عشقی مه‌حه‌ک ب مه‌را داخ و گه‌هشت
(طاهری) قه‌ت نین ته‌ره‌حه‌ک ژ غه‌زه‌ل حه‌ق ب
(مه‌لی) دایه‌ ژ عشقی قه‌ده‌حه‌ک تا ئه‌به‌د
مه‌ست و خه‌رامین ژمه‌یا وی قه‌ده‌حی

3 - پارچا ئیکێ ژ هووزانا (جانا ژ جه‌مالاته):
"یارا ژ فیراقتاته‌ ژ دل ته‌نگ
نه‌فه‌سم ئه‌ز ده‌ر راهی گولان سینه
تژی خار و خه‌سم ئه‌ز هه‌ر چه‌ندی د
کۆشم کو بدا من ب ره‌سم ئه‌ز جانا ژ
جه‌مالا ته‌ موقه‌ده‌ده‌س قه‌به‌سم ئه‌ز گه‌ر
حور و په‌ریزاده‌ نه‌زه‌رکه‌ی ته‌به‌سم
ئه‌ز"

فان دژی هه‌راخو ده‌ربرینی بده‌ن دا دلی خه‌لکه‌کی
خوشکه‌ن ب پارچه‌ هووزانه‌کی.

له‌و ده‌می هووزانفانی ئه‌ف ره‌نگی هووزانی
فه‌هاندی تنی ئه‌م دکارین فی رافه‌ کرنی بده‌ینی کۆ
هه‌ر په‌سه‌نه‌ک ورسته‌کا ئه‌فینی تیدا هاتبیت ب فیانا
خودی و بیرو باوه‌رین ئاییخی پیروژ فه‌هاندیه، هه‌ر ب
فی مه‌خسه‌دی ده‌ربرین کریه، چنکی دژیانا خوودا
بی به‌رنیاس بو‌یه ل ده‌فه‌ری هه‌می مرووفه‌کی زیده
پینگیر و پر ره‌وشت و دیندار بوه.

ل فییره وان هه‌ر چار هووزانین جزیری ئه‌وین
شووشی ته‌خیس کرین دی پارچا ئیکێ ویا
دیماهیکی به‌رچا فکه‌ین.

1 - پارچا ئیکێ ژ هووزانا (ئه‌ز نزانم سه‌به‌بی یاری
چرا):

"دل به‌را من ب دو موژگانی خو مه‌نقووری
کرین بی خه‌تا کرمه‌ شه‌هیدی خود خوونی
سورکرین شه‌بی بلب ب له‌بی غونچه‌ ته‌
مه‌جبووری کرین ئه‌ز نزانم سه‌به‌بی
یاری چرا دووری کرین

شه‌ه و شیرین ده‌هنی ئه‌م ژخو مه‌هجوری
کرین."

پارچا دیماهی:
"من دگۆ شییری تو (طاهر) سه‌ری ناده‌ی ب گه‌
لا هوب سه‌هلی که‌تیه‌ داخی د وان
بسک و به‌لا مه‌ نزانێ ته‌ ژ دل بر بو
ده‌ما (قالو بلی) مونه‌رف ما دبویین ئه‌م ب

پارچا دیمایی:

باری تهعالا کهرهمه کا مهزن ل گهل کریه
وبه ره کهت ئیخستیه بهرهم ودارژتنا قهله می وی ل
بهرامبه ر وی ژیی کیم کو تنی چل وپیچ سال عومر
بریه ژبلی ههشت سالیین دیمایکا ژیی خو ئه وین
پر نه خووشیی کو ل خهستین میسل وبه غذا
چاره سه ری وهر دگرت، ژفی دیاردیت خودان
بزاقه ک بی سنور و ههسته ک بلند بوویه، هه ر کارئ
دکر شیايه تامه کا دی یا خووشیی جوانیی
وهه فرکییی بده تی، قیایه د ته ف کارین خودا ژ
پیشه نگ وئیکه ما بیت کو کیم کهس بشین چا ف
لی بکه ن.

هیژ فهقی سه رهمه شق⁽³¹⁾ ژ خورا ئاماده کریه
وده ست ب خه تخووشیی کریه وکتیب نقیسینه ب
ته رزه کی زووری جوان و سه یر ل پاشخو هیلاینه،
ب فی ئاستی دهیت هه ژمارتن ژکه سانین کوردین
به ره همدار بو گه لی خو کو ئه ف به ره همه دبنه
مژارین باش بو دیفچوون ولیکولینا.

ل ده مه کی کو به ره همی چاپکری نه بهر به لا ف
بوویه، لهو فهقی ومه لا نه چار بوینه په رتوو کین خو
ب ده ستی خو بنقیسن نه خاسم نه گه ر خودان
خه ته کی جوان بایه، نه ف پاشمایی ده سنقیسان
دپه رتوو کخانا که فنا کوردیدا ته ف به ره همی ره نج
وخزمه تا وانه ددیرووکا ملله تی کورد دا و بوویه
جهی سه ربلندی یی.

1- جوانکاریا خهت خووشیی:

"من سه ر دری یا یاره سه ر و جان
ب فیدایی لهو شبهه تی مه جنون د
گریم دین وهه وایی دل خهسته یی
(طاهر) ئو ژ روو حا خو به لایی سه ر تا
ب قه ده م نه ز ب سوژم شبهی (مه لایی)
په روانه صیفهت سووتم وبی صهوت
وحه سم نه ز"

4- پارچا ئیکی ژ هووزانا (نه ز نزام سه به بی یاری):

"دل به را من ب دو موژگانئ خو
مه نقووری کرین بی خه تا کر مه شه هیدی
خو ژ خوونئ سور کرین شبهی بلبل ب
له بی غونچه ته مه جبووری کرین نه ز
نزام سه به بی یاری چرا دورئ
کرین شاهئ شیرین دهه نان نه م ژخو
مه هجووری کرین"

پارچا دیمایی:

"من دگو شی ری تو (طاهر) سه ری ناده ی
ب گه لا هو ب سه هی که تیه دا قئ د
وان بسک وبه لا مه نزامی ته ژ دل بر
بو ده ما (قالو بلی) مونصه رف ما دبویین
نه م ب دوسه د جارئ (مه لا) لی ب وی که سر
و ئیچافی فه خو مه جروزی کرین.⁽³⁰⁾

پشکا دووی:

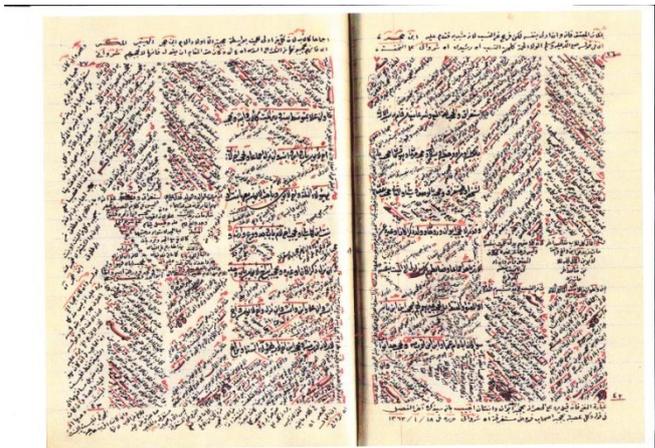
نه خشین هونه ری و نه ندازه یی:

نووبا تهیا چاتی‌کرنی یه، دا بیژیت: یا لسه‌ر منه ئەز بو هنگوو چایی ناماده بکه‌م وهنگوو شول بمن نییه. ژده‌سپیکا فه‌قیاتیا خو حه‌ژ خه‌تی کریه وهه‌می ده‌می خو بو وی چه‌ندی ته‌رخانکریه دا هونه‌ری خه‌تخووشیی و شیوه‌کاری ل جه‌م خو په‌یدا‌کته، ب هه‌ر شیوه‌کی نامه و (کوراسین) خه‌تی په‌یدا کریه وی سهدا ویی به‌شداریا خوولین تایبه‌ت شییانین وی زی‌ده‌بینه.

له‌و ده‌می هیژ فه‌قی ب ده‌هان نامه و ته‌بریک و په‌یقین جوان ل سه‌ر کاغه‌زان نه‌خشان‌دینه و بو سهداو هه‌فالی‌ت شان‌دینه، ب سه‌دان نامه و مه‌ولید و خوتبه و روقعه و پیروزباهی نقیسه‌یه و کریه دیاری، ئیدی هه‌ر ژ ده‌سپیکی ده‌سنقیسه‌کی جوان هه‌بیه و شیوه‌کاری تیدا ب کائینایه.

ئیک ژمه‌رجین خاندنا فه‌قیاتیا که‌فن ل مزگه‌فتین کوردستانی فی‌بو‌نا خه‌تخووش یی بوویه ب ریکا سه‌رمه‌شقا تا راده‌کی ئەڤ سه‌رمه‌شقه ب کاره‌کی فه‌ر دزانی بو خاندنا خو، ژبو بکارن نامه و کتیبین خو ب ده‌ستی خو بنقیسن، چنکی چاپا کتیبان ل وی سه‌رده‌می یا کیم بوویه.

دفی بیافیدا شووشی زی‌ده ده‌سته‌هل و شاره‌زا بوویه و هه‌ر ژ زارووکینی حه‌ز ژ جوانکاری کریه وهه‌می ده‌می خو ته‌رخانکریه بو نه‌جامدانا کارین پر ئەندازه، ئانکوو نه‌هیشتییه چ ده‌لیفه‌ک ژ ی بجیت به‌لاش وی مفا، تا راده‌کی ل ده‌می فه‌قی و گوریاوی بو چا تیکرنی هه‌ر مژیلی نقیسن و سه‌رمه‌شقا بویه، هه‌فالان د گوتی: به‌نا خو بده

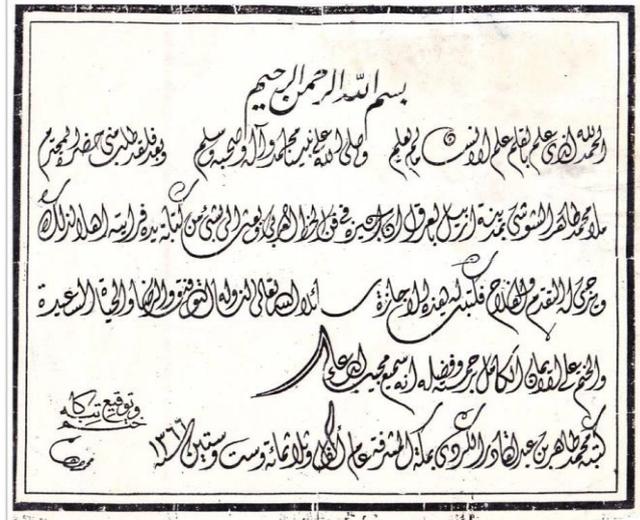

وینه‌کی ده‌سخه‌تی وی (2)

خو یی به‌رنیاسی کورد خودی ژ ی رازی (محمد طاهری کوردی یی خه‌تخووش) ل شاری (مه‌که‌ها پیروز)، وی ژ لایی خو باوه‌رنا‌ما خه‌تخووشیی دته‌ڤ

پشتی ئاسته‌کی بلند و په‌له‌کا ئاشکرا د نقیسن و رینمایین خه‌تخووشیی دا و هیژ ده‌می فه‌قی ل شاری هه‌قلیری چه‌ند نمونه‌ ژ خه‌تی خو شان‌دن بو سهدایی

هذه الإجازة سائلاً الله تعالى لنا وله التوفيق والرضا والحياة السعيدة والختم على الإيمان برحمته وفضله إنه سميع مجيب الدعاء، كتبه محمد طاهر بن عبد القادر الكردي بمكة المشرفة عام ألف وثلاثمائة وست وستين⁽³²⁾، ل به‌رامبه‌ر سال (1946-1947ز).

وینی ده‌ستورناما خه‌تخووشیی (3)

دا وداهینانی په‌یدا کریه و غوونین جوانین زیده بالکیش ل پاشخو هیلاینه، چ لسه‌ر چان وره‌خ وده‌سپیک و دیماهیکیین نامه‌یین خو، چ لسه‌ر کاغز و تابلویمان نه‌قش و نیگارین گول و به‌لگ و نه‌خشین پر نه‌ندازه و ننتیکه ل سه‌ر خه‌ملا ندیه تا کو کتیب و نامه‌یین خو خه‌مله‌کا جوان بده‌تی و خاندنه‌فا بی گپول و خه‌مسار نه‌بن.

ب فی چه‌ندی شیخ گاهری شوئی تیت ژمارتن ئیک ژ خه‌تخووش و شیوه‌کارین کوردین چه‌رخیی بیستی ل سه‌ر ناستی عیراقی و هه‌ریمما کوردستانی.

2- نه‌ندازه و هونه‌ر دبه‌ره‌می ویدا:

ره‌نگ و جوورین باشنقیسیا عه‌ره‌بیدا ژیرا به‌خشی، دباوه‌رنامی دا دبیژیت: "وبعد: فلقد طلب مني حضرة المحترم ملا محمد طاهر الشوشي بمدينة أربيل بالعراق أن أجزيه في فن الخط العربي وبعث إلي بشيء من كتابه يده فرأيته أهلاً لذلك ويرجى له التقدم والفلاح، فكتبت له

ل سه‌ر فی چه‌ندی شووشی دژیاناما خودا به‌حس دکه‌ت: "وفي هذه السنة . 1366هـ . أجازني في فن الخط الأستاذ (محمد طاهر الكردي المكي الخطاط) الساكن بمكة المكرمة أجازني غياباً بعد مراسلات كتابية، ومشاهدته نماذج من خطوطي، وأهدى إليّ عدّة من مؤلفاته الأدبية الثمينة"⁽³³⁾، تا نوکه‌ژی نه‌و کتیبین کرینه دیاری ماینه دبه‌رتوو کخانا ویدا.

د فی مژاریدا وده‌می فییری رینمایین خه‌تین عه‌ره‌بی بوی وه‌ک: (ثلث) و (نسخ) و (رقعة) و (طغرة) و (دیوانی) و (فارسی) و (کوفی) و (تعليق)⁽³⁴⁾، خودی ژی رازی ب ناسته‌کی بلند د هونه‌ری خه‌تخووشیی

هه می دهما تاما داهینانی ل سهر دیاره، بو نمونه د
فی دهسخه تیدا دو کارین شیوه کاری پیداکرینه:
ئیک: لیکدانه کا سهیر ژ پینج ناڤین پیروز پیک
ئینایه، نهو ژی نهفه نه: (محمد، علی، فاطمه، حسن،
حسین)، چنکی دبیریت: (اللهم بهذه الأسماء الشريفة
سلم خاتمة كاتبها على الايمان آمين) (35).

خودی ژی رازی نفیسنا خو بارا پتر ب نهخشه
و نه ندازه و شیوه کاریه کا نهنتیکه خه ملاندییه، ب
رادیه کی کو که سانین بسپور و تاییه تمه ند ژیره
مایه حیبه تی و په سنین هه ژی بو رازاندینه، پتر نهفه
داهینان و حنیویه فه دگهریت بو کاودان و سه ره بری
وی یی گیانی و جفاکی یی لاواز، لسهر فی هه می
شوین تبلین وی ددیارن ل سهر تهفه کارین وی، کو

وینه کی خه تی (4)

دهمی گه لهك ژ ده سنڤیسین خو نه قش و نیگارین
جوان و رهنگین پی خه ملاندینه، نهفه ژی دبیته
گروو فهك کو فهقی و مه لاییت بهری دهستهك بالا د
کاری شیوه کاری و نهخشه کی شانیدا هه بیه و بوویه
جهی سهر بلندی بو توخی نه قروو.

دیسان ژ به ره مه مین وی یین پر جوان نهو نهخش
و نیگارین کی شانین ل سهر کتیب و کاغه زین خو، چ
دیمه نیت گول و غونچه و بهلگابن چ زه خره فه
و نهخشین ئیسلامی بن کتیبیت خو پی خه ملاندینه.
نهفه ژی ههسته کی زووری بلند بوویه ل جهم
شووشی کو گه لهك دهمی خو پیقه بو راندی ژ بو
خهمله کا خن بکته بهر به ره مه می خو، ل هه مان

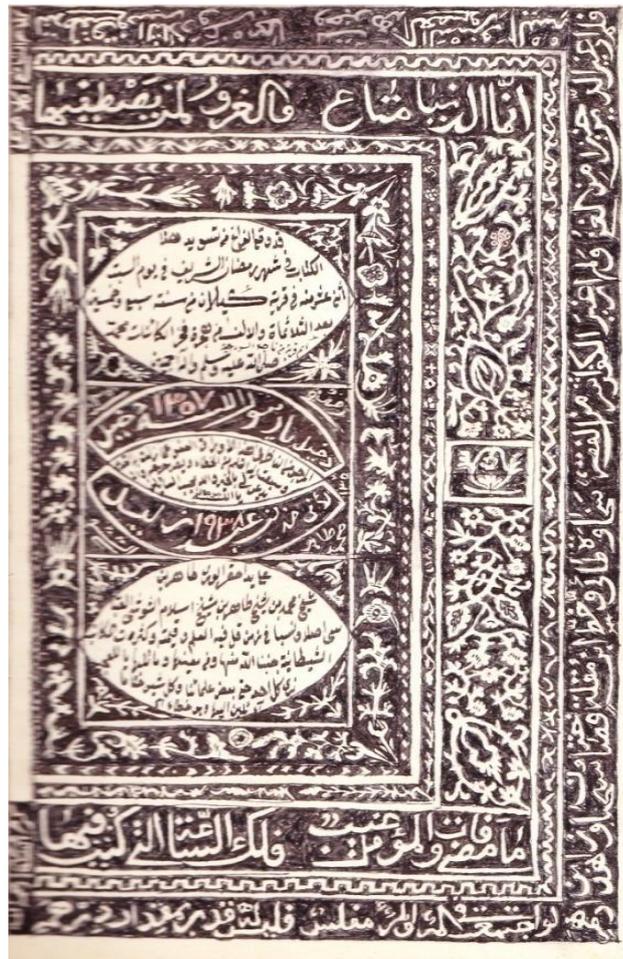
دو: شووشی ده سپیکا فی کاری ب رهشکرنا
کاغه زی رابوویه و نفیسانا سپی ل ناؤهیلایه، نهکو
نفیسنا خو کره و نهخشه بو دانایه پاشان دوورین
وی رهشکره، چنکی یا دیاره نهو دوعل سهری
نفیسی ب شیوهك نهجان دیار دکته، ههروهسا نهفه
جو ری هونه ری خه تخووشی ل جهم وی گه لهك
مشه و به ره لاقه و نمونین فی کاری گه لهك هه نه.

3- شیوه کاری:

ژ بهر وی ئاستی بلندی زانستی و گیولی نه ندازه بی
وهونه ری شووشی به ره مه کی جوان د فی بیاقیدال
پاشخو هیلایه، نهوژی بهلگه بی هونه رهنديا و بیه

ددانا وب دهستی راستی د نه خشانده، نه فه ژي ديپته به لگه په کي هيژ و نه ژه نيا وي د به ره هم ئينا ئيدا. نه فا بيټ ژي ديپنه کي دي يي في رهنگي شيوه کاريي، په ل ديمه يکا کتيا (حل المعاهد بشرح القواعد) ل گوندي (کيلان) ل ده فراه (سيرچي) يال سالا (1357 کووچي) هاتيه خه ملان دن، کو ديسا ب شيوه ک سهيرو سه مهن هاتيه پر کرن، چنکي نفيسينا وي يا هوپره و گه له ک رسته و مالکين شعري ل دور به لاه کرينه کو دقيت مرووډ ل دويف ب زفريت.

دهم وهك داهيتان و ته حه ددييهك بو يي به رامبه ر، ل چاخين كهفن ههر نفيسكاره كي بزاف دكر نيشانين داهيتاني يين جودا جودا به لاه دكر ل ناف به ره همي خو. نه ف رهنگي شيوه کاريي کارهك زور ب هيژه و کيم دكارن تشته کي هو به ره هم بينن ب رهنگه کي نه نده زي وجوان و ريکوييک وي خه له تي، نه خاسم ل چاخين كهفن کو نه ف ناميرين هاريکار چ لبر دهستا نه بينه، بارا پترا به ره همي خو - وهك هاتيه فه گيران ژ شووشي - کاغزل ل سهر دهستي چه يي

ويته کي شيوه کاري (5)

نمونه کئی دی دەمی نهقلی ژ دانهری کتیی
(عبد الله بن حيدر) دکەت دکتیبە کا خودا دبیت:
"کتبه طاهر في الليل بعين واحدة حين كانت الأخرى
مؤلمة في شهر صفر من سنة 1359هـ" (42)، نانکوو:
گاهری نفیسییه ب شهؤ و ب چافه کئی ب تنی
چنکی بیدی ب ئیش بوویه ل مهها رهجه بی سالا:
(1359 کووچی).

ل دیقدا ئیشاره ته کئی ددهت دیمه کئی گوندی
باشقال دەمی دبیت: "کتبه طاهر في شهر صفر على
التل الذي بين الباشقالين المشهور بتل الأمير عبد الله
الذي بنى عليه حصن حصين، والآن ما بقي منه إلا أس
سوره، فلو كانت الدنيا تدوم لواحد لدام لمحمد" (43)،
نانکوو: گاهری ئەؤ نفیسییه ل مهها صه فه ری ل سه ر
گری ب ناخی گری (میر ئاقله ل) ی دناقه را
ههردوو باشقالا دا (44)، ئەوی ئەؤ جهه کریه خه ل
وجه پهر، به لی نووکه تنی بناغین وی وه ک شینوار بو
ماینه، ئەگەر دنیا بو ئیکی مابا دا بو محمدی (س)
مینیت،

ههروه ل دیمه کئی حاشی یا (عهبدللا یه زدی)
گرنگی بی ددهت چهن دیروو کین هویر دەمی
دبیت: "سوده الفقير إلى عفو الله القدير طاهر
الشوشي في سنة 1358هـ، تمت الحاشية الكافية الشافية
في المنطق للفاضل الهمام عبد الله اليزدي على متن
تهذيب المنطق للعارف بالله سعد الدين التفتازاني، في
غدوة يوم الجمعة من رجب الحرام في قسبة عقرة في أيام
مخاربة دولة ألمان مع بولندا وعزم انكلترا وفرنسا على
مخاربة ألمان لنصرة بولندا، ابتدأت بكتابة هذه الحاشية

دیسا دبیت و بوچونا خو دیاردکەت کو ئەؤ
به رهه مه ب رهنج ونه خوشی نفیسی یه د زه مانه کیدا
کو پاشمای و ان کیم مروؤ پیتته ی بی دکهن: "حرره
محمد گاهر بن شیخ محمد الشوشي في قرية باشقال
کتبت کتابی بألف مشقه وسعی کپیر فی زمن لا
یرجی أن ینفع به من قله الرغبه للعلوم الدينيه،
اللهم انفع الناس بمحمد عليه السلام" (39)،

ههروه ب رسته ک جوان وزاری کوردی
وعه ره بی تیکه ل کریه وسه ل یقه ک دای دەمی رستا
شیرازی کو دانهری کتیبه کیه مسوگەر دکەت
ودبیت: "شیرازی، ئەه لجرعه من المازی، کو
مرادا منه ئەو ب دلخوازی" (40)، نانکوو: ژ
شیرازی من فه گوهاز تیبیه، ئاه بو فره کا مازی، کو
مرادا منه ژدل.

دهه مان کتیب دا و ل ده سپی کئی چهن د پیرانین
گرنگ توو مار دکەت بو بنه جهیا وی دەمی دبیت:
"کتبه العبد الجعيف محمد گاهر بن شیخ محمد
الشوشي في قرية بیلنگه في شهر ژی الحجه يوم
الحادی والعشرين منه في وقت كان على وجه
الرج أزيد من أربعة أشبار من البلج، ئەه من
شده البرد وقله النار، سنه 1360هـ" (41)، نانکوو: ژ
نفیسیینا بهندی هه ژار محمد گاهری شووشیه ل
گوندی بیلنگه ل هه یقا (زیلحیحجی) رووژا بیست
وئیکی ل سالا: 1360 کووچی، ل ده مه کی پتر ژ چار
بووستین به فری ل سه ر نه ردی هه بون، ئاه بو سرا
وسه قه ما سه رمای و کیمیا ئاگری.

أجمعين، نقلت تنمة مبحث الحج إلى هنا لإقتضاء التحليل حيث أن الكاتب (الحليم) جلد الجزئين معاً، شكر الله سعيه" (46).

5- بنه جهكرنا ميژوويان:

ئيك ژوان كارين گرنگ شوشى گهله پيته پيكرى و بوويه دوريشم نهوه تووماركرنا ميژوويان، ههروهسا رووژانين خو جودا نقيسينه ددهسخه تا خوودا نهوا ب زمانى عهريه بى داناي ب ناقي: (هذا موجز تاريخ تاريخ حياتي وما شاهدته من الحوادث المهمة)، كو دناقدا كومه كا باشا ميژوويان تووماركرينه.

ديسا گهلهك ژقان ميژوويان بلاقن دناؤ پرواز وته عليقين ويدا ل سهر پهرتووكا، ديسا رابوويه ب تووماركرنا گهلهك كارين تاييهت وهك بوونا زارووكان وهاتن وچوونين خو، دگهل في چهندي گهله پيژانين دى دگهل تووماركرينه.

نهفي كارى زيده مفايي خو ههيه بو بنه جهكرنا رويدان ونووجهيان ژلايي ميژويي وجفاكي فه، ههروهسان بو دهسپيك و زانينا كرينا ههر تشته كي دناؤ مالدا، ل فيره ديرووكقان رويداني راستفه دكهت ورهسه ناتي وبنجهقا رويداني بدرستي خويا دبيت، نهخاسم دگهل گهله رويدانا ژيايه ول نيژيك ديمه ن بو گرتي يه.

يان دهمي رويدانه كي ناشكرادكهت - ژبلى ديرووكا نقيسيني - گهله جارا ل سهر راوه ستايه ويوچوونا خو لسهر ديار كريبه وهك حهقيقت، نهؤ

اللطيفة في (13) من شهر ذي القعدة وذهبت إلى العسكرية جبراً في أول ذي الحجة وخرجت منها في (27) من شهر صفر، ثم ابتدأت بكتابتها ووقفني الله لإتمامها" (45)، نانكوو: ژ نقيسينا ژاري خو دي گاهري شوشى ل سالا (1358ك) (حاشيا كافيي) دزانستي (منطق) يدا يا زانايي بهركه تي (عبدلبيي يه زدى) ل سهر كورتيا (تذيب المنطق) يا (سعد الديني تهفتازاني)، ل سپيدا رووژا نهيني ل مهها رهجهبا حهرام، ل شارى ئاكري ل دهمي شهري نهلمانا دگهل پوله نندا، وهاريكاريا ننگلته را وفره نسا بو پوله نندا، من دهست نقيسيناوي كر ل مهها زيلقه عدى، ل ديفدا نهز نهچار بوم ب سهر باز، بهلى ل مهها صه فري ژي خلاس بووم، ئيدي من ههله كادي دهست پي كره فه وب نانه هيا خو دي من بديماهيك ئينا.

ديسان ل ديماهيا كتيبا (تحفه المحتاج بشرح المنهاج) ئيشاره تي ددهت كو نافه رووكا وي يا باپيري وييه (شيخ عهبد له ليمي كوري شيخ نهجه دي شوشى) ل سالا (1278ك)، ديسان ئيشاهرتي ددهت كو نهوي نهؤ كتيبه كريبه دو بهرگ وته جليد كريبه وجزيبه ند كريبه ژبه ر مهز ناتيا وي، دبيژيت: "تم الجزء الأول من كتاب "تحفه المحتاج بشرح المنهاج" ويليه الجزء الثاني أوله (كتاب البيع)، أما هذه الصحيفة فهي بخط الفقير إلى لطف مولاه الغني القدير طاهر بن الشيخ محمد الشوشي غفر الله لهما عام الف وثلاثمائة وثمانين من هجرة شفيح المذنبين شفعه الله في وفي والدي واستاذي وأحبابي

کاره ژي زور گرنګه و سهرده ميانه و خاندنګه ها ديروکي يا نوورويي ل سهر في بووچووني يه کو يا باشه ديروکفان ديتنا خو لسهر رويدانا توومار بکته، چنکي نهو ژهر که سانه کي دي زال وشاره زاتره ل سهر وي بابه تي، نه في چهندي ژي مفايه کي زووري مهن هيه بو راستيا رويداني.

ديسا ژکارين وي بين جوان هر کتيا دست ب نفيسينا وي کري، يان ژ هر پارچه نفيسينه کي خلاص بوويه ميژوويا نفيسيني لسهر بنه جهکريه، هن جاران ژي پيزانين و بووچوونين جودا توومار کرينه وهک مه ئيشاره ت پي داي.

ئيدى نهو کاره ل جهم شوشي (خ ژ) بويه کاره کي ناسايي و بهر به لاف دهه مي بهر هه مي ويدا کو کيم جارا ديبين ميژوو ل سهر کاره کي خو نه نفيساييت.

ژي تيت فه گوهازتن کو ديرووکا کرپارا هر تشته کي دمالدا - چ بچيک چ مهن - ل سهر توومار کريه، وهک نامانين مالي: فه فيري، که فچک، سينيك، سوويه، تا راده کي نه م دکارين بيژين کيم نفيسه فان هه نه نهو کو ما ميژوويا بو که رستين خو توومار کرين.

6- دانانا نه خشي سالانه بو ده مين نفيزا:

چنکي ده مين نفيزا گرنګيا خو هه بيه د نايين وفقهي ئيسلامي دا، نه خاسم ل چاخني که فن کو ده مژمي نه بيه زاناييت بوسلمانا که لهک خو پيقه مانديکريه و بنه ما ژيره دانايينه، شيخي مه ژي قيايه

شوين تليت وي دبابه ته کي هووسادا ديار ب بن د دو لاپه راندا بهر هه مهک پر داهيتان نه نجامدايه بو زانينا ده مين نفيزا بو سالي هه مين، لاپه ري ئيکي خشي سالانه يه ويدي شلووفا وي خشته يه وچه وانيا ب کارئينا وي، قه بارا وي (21×34 سم)، ب خه تهک وشيوه کي زووري جوان وهک تهو بهر هه مين خو نه خشاندي يه.

دياردبيت ژ في بهر هه مي کو نافبري پيزانين هه بيه د زانستي حساب وفله کي دا کو ئيک بوويه ژ بابه تين سهره کي فقي ومه لايين بهري ل مزگه فت ومه دره سين کوردستاني دهات خاندني.

ل سهر چه وانيا سهر هلبوونا في خشته ي ديبيژيت: "كيفية استعمال الجدول - إبدأ في عدد الأيام من أعلى العمود الأيمن أعني (10) كانون الأول وتنحدر إلى أسفله أعني (10) حزيران، ثم تأخذ بالعمود الأيسر من (10) حزيران متصاعداً إلى أعلاه أعني (10) كانون الأول - وهكذا عوداً على بدء" (47)، نانکوو: ب کارئينا في خشته ي ده سپيکه ژ ژمارا رووژان ژ سهر ي ستوينا راستي (10) کانينا ئيکي بو ژي ريا وي (10) خزي راني، پاشي ستوينا چه پي بگره هه تا (10) خزي راني نو سهر که فه هه تا کوو (10) کانينا ئيکي، هر هووسا ژ سهر ي بو خاري.

ل ديماهي شلووفا کي دده ت سهر، چنکي بکارئينا کاره کي هووسا پيتفي روونکرنييه تا بکاري تبيگه هيت وب کارينيت، ديبيژيت:

ونیکار وگول و به‌لگ ل سهر ئەنیا کتییە
نەخشاندينه.

ج - جزییه‌ندکرن : مه‌خسه‌د ژێ موکم کرنا
کتییە، ل دیف ته‌جلیدئ وخه‌ملاندنی تیت کۆ
سهر و بنی کتییان دهات گریدان ب داڤا ره‌نگین
ئه‌وا دگوتنی (سه‌نین)، ناڤبری ته‌ڤ کتییە خو ئەڤ
کاری هونه‌ری ل سهر کریه، بو نمونه ئەڤا دهیت ل
سهر کتییەکی نفیسییه "سحاه و جلدە محمد طاهر
الشوشي سنة 1370هـ من أجل الأستاذ ملا محمد
العقري⁽⁴⁹⁾ إمام الجامع الكبير في دهوك"⁽⁵⁰⁾، نانکوو:
گاهری شووشی ئەڤ کتییە جانکریه و په‌یتکریه بو
سه‌یدایی خو مه‌لا محمدی ئاکره‌یی ئیمامی جامعا
مه‌زن ل دوه‌ووی.

د - خیچ کیشان: کاغه‌زا خیچ خیچ ل زه‌مانی
به‌ری یا کیم بوویه یان ههر نه‌بوویه نانکوو: کاغه‌ز
یا سپی بوویه، نفیسکارین به‌ری نه‌چار بوینه
قالبه‌کی چیکه‌ن ب داڤه‌کا ستویر ل سهر کاغه‌زه‌کا
په‌یت (مقه‌وا) دراچاند ب عه‌ره‌بی دگوتنی
(مُسَطَّر)، شوینین خیچا ب وی قالبی ل سهر
کاغه‌زا سپی دیاردن، ده‌می ئەڤ قالبه‌ ل ژیر کاغه‌زا
سپی داتان وب ده‌ست گفاشتن ل سهر تینا ودبر
ئیدی شوینا داڤی ل دیاردکر بو نفیسینی و دکارین
رێزین خو راست بین.

ئه‌ڤ کاره‌ گه‌له‌کی مشه‌ بوویه لناڤه‌قیان
وزووربه‌یا وان ئەڤ قالبه‌ هه‌بیه، شیخی ژێ
به‌ره‌مه‌ک ژێ مایه‌ و تا نووکه‌ ل به‌ر ده‌ستی مه‌یه.

"تنبيه: قد اعتبرنا في طلوع الشمس معدل الانكسار
فإذا تكثف الهواء عجلت بالطلوع قليلاً، وإذا تلطّف
توانت قليلاً، وهذا أمر لا يمكن إصلاحه، واعلم أننا قد
وضعنا هذا الجدول بتخطي الأيام خمسة خمسة لأنه
يسهل استخراج ما بينهما بالنسبة التقريبية"⁽⁴⁸⁾،
نانکوو: د ده‌رکه‌فتنا رووژیدا رێزه‌یا شه‌سته‌نی مه‌
ژمار کریه، ئەگه‌ر با توند بو بلندبوونی به‌له‌ز
دئێخی پیچه‌ک، ئەگه‌ر با ته‌نا بو ب ته‌نایی دکي،
بزانه ئەڤ خسته‌ پیچ رووژ پیچ رووژ دبوورینی
ورووژین دناڤه‌ریدا ب سانه‌ی ده‌رکه‌فتن ب
رێزه‌یه‌کا نێزیک.

ژ به‌رکو ئەڤ خسته‌ هاتیه‌ دانان بو سالی هه‌می
تنی که‌سانین تايه‌ته‌ند وزانا ب فی زانستی دکارن
تییگه‌هن وب کاربین.

7- په‌یتکرن و جوانکاریا کتییان:

أ - جلدکرن: ب کاره‌کی هونه‌ری تیت ژمارتن،
ئه‌وژی پاشی ژنفیسینا کتییین خو خلاس بوینه
ده‌ست ب جلدکرنی کرینه‌ تاکو کتییین وان ب
مینن پارازتی وزیان نه‌گه‌نی، خودی ژێ رازی
خودان نه‌فه‌سه‌ک هونه‌ری بویه‌ و ته‌ڤ کتییین کو پترن
ژپینجی کتییای ته‌جلید کرینه‌ ب شیوه‌ک
په‌یت و جوان.

ب - خه‌ملاندن: ئەڤ کاره‌ ل دويف ته‌جلیدئ
ده‌یت، ئەوژی دهاته‌ کرن ب کاغه‌زا ره‌نگین
وته‌یسی کو جوان و موکم دبو، گه‌له‌ جارن نه‌قش

8- کارین دهستی:

ا - خامی له‌فنا:

نقیسینا بهری ههمی ب داره‌کی زراقی تاییه‌تی له‌فنا بو‌یه، بارا پتر ئەڤ جووره له‌فنه ژ گوندی (گوندکی) ل روژهلاتا گوندی شووش دئینان، سهرکین فان دارکان دهاتن برین ب شیوه‌کی کو نقیسینا خه‌تخووشی ل دیف رینمایان بین ب جیکرن، دهمی نقیسینی بو ههر پیته‌کی ئەڤ قه‌لم دناڤ ده‌ویتی دکر و نقیسین بی دکر.

ب - نکراندنا بهری:

دیسان ژ کارین وی بین هونه‌ری تیکوولینا بهری یه کو تا نه‌ووژی دو به‌ره‌مین دهستی وی ماینه، بی ئیکی: به‌ره‌کی لاکیشه‌یه ب قه‌بارا (15×44 سم)، سالا نویژه‌نکرنا خانی ل سهره ل گوندی شووشی، ئەووژی سالا: (1958ز - 1377ک)، ئەڤ به‌ره دناڤ دیواری به‌ربانکی خانی دانایه، نووکه ئەڤ به‌ره ل جهم (حه‌مزه شووشی) یه پشتی ئەو خانی هه‌رفاندی ل سالا (2015ز) ژبو فره‌هکرنا ریکی.

به‌ری دووی: به‌ره‌ک نکراندیه لسهر که‌فره‌کی ل هنداه برکا چه‌می وان ل ژیریا گوندی ئەوی دیپزنی (ره‌زی قه‌سرووکی)، میژوویا سالا (1366ک) نانکوو: (1946ز) ل سهر دیار کریه، ئەڤ تیکوولین تا نووکه مایه به‌لی بارانا وسه‌قای لاواز کریه.

ج - چیکرنا پیدایشین نقیسینی:

دزه‌مانین به‌ریدا سوخته و فقیین مزگه‌فتا نه‌چار بوینه کتیپین خو ب دهستی خو بنقیسن و ئەو

نامرین پیدایشی وه‌ک ده‌ویت و قه‌لم و کاغز و سترک و خیچکرن و داڤ و سنه‌تین و په‌رووکیین ره‌نگین بو خو پیداکرینه، ناماده‌کرنا فان که‌رستان نه‌یا ب ساناهی بو‌یه، له‌و نه‌چار بو‌ینه گه‌له ده‌می خو پیقه ب بوورین دا فان که‌رستان بده‌ست خو و قه‌ بینن. ژوان که‌رستان کومکرن و چیکرنا سترکی یان جه‌ویی، بو لیکدانا بنکین کتیبا و جوانکرنا وان، له‌و رابووینه ب کومکرنا جه‌ویی ژ قورمین: مشمژه و حلویک و خووخ و که‌زانا، ئەڤ که‌رسته هسک دکر و ده‌ییرا تا دبو تووز و دگه‌ل ئافی کاری خو بی دکر.

ئه‌نجام و مفایی فه‌کولینی:

دئه‌ڤ چه‌ندا بووریدا بو‌مه ئاشکرادیت کو شیخ گاهری شووشی که‌سایه‌تیه‌کی زانا و دانهر و دیرووکفان و هووزانفان و خه‌تخووش بو‌ویه، ئەنجامین فی فه‌کولینی دقان خالان کوم دبن:

1- چه‌ند په‌رتووک و به‌ره‌مین جودا جودا به‌رچا‌فکرینه.

2- ده‌سته‌ک بالا هه‌بو‌یه ده‌ووژانا کلاسیکدا کو گه‌له جوورین هووزانی فه‌هاندینه نه‌خاسم هووزانا میژوویی کو (گولزاره‌ک) فه‌جه‌ماندی و ژیا‌نا پیغه‌مبه‌ری و دیرووکا بو‌سلمانه‌تیی تا سالا پینجی مشه‌ختی راجاندی، هه‌روه‌سا هووزانا ته‌خمیس و هووزانا هونه‌ری و هووزانا جفاکی و هووزانا زانستی ئانکوو (تعلیمی) بخو و قه‌ گرتینه.

بدەن، سەرەرای وی ژیبی کیم کو تنی چل و پیچ
سال برینه.

10- دفی پانافا بەریندا ژمه چەن میرگ و گولزارین
نوی دیاردین کو رینجیەر و فە کولەرین مه
سەخبیریە کا باش لی بکەن و فی زهویی دوگیسن
وسی گیسن بکەن وب گەهن هن ئەنجمین دن.

پرواز

(1) هوزانفانی مەزن مەلا أحمد کوری نلیاسی کوری عیازی بی
خانی، یهیدا بوویه ل گەندی خانی ل سال (1061/ك 1651ز)،
دەست ب خاندنا فەقیاتی کریه ل گوندی بایه زیدی پاشان قەستا
نورفا و خەلات و بدلیس و جزیری و بادینان کریه، ل بووتان ئیجازا
علمی وەرگرتی یه، ناؤ و دەنگی وی ب دیوانا مەم و زین
و نووبوهارئ پن یاس بوویه، وەفات بوویه ل بایه زیدی
سال (1119/ك 1706ز)، سەحکە: تحسین دوسکی، المدخل لدراسه
الادب الکردی، 170، هدی سەله فی، تحسین دوسکی، معجم
الشعرا الکرد، 85، محمد أمين زکی، مشاهیر الکرد و کردستان،
ل 98، رشید فندی، من ینایع الشعر الکردی الکلایسی، ل 75،

(2) مەلا ئەحمەدی کوری مەلا محمەدی بووتی جزیری یه:
هوزانفانە کئ دەستەل و پر هیز و پشەنگە، فەقیاتی کریه و ئیجازا
علمی وەرگرتی یه، دیوانا وی زور جارن چاپ بیه و بزمانی
عەرەبی و فارسی شلوو فە بوویه، ل سال (1050/ك 1641ز) چوو یه
بەر دلوفانیا خودی، سەحکە: تەحسین دوسکی، معجم شعرا و
الکرد، ل 61، رشید فندی، من ینایع الشعر الکردی، ل 35.

(3) خیرالدین زرکلی، الاعلام، 11/2.

(4) أبو یزید القرشی، ت 170هـ، جمهرة أشعار العرب، تحقیق: علی
محمد البجادی، (مخضة مصر للطباعة، د/ت): ص 11.

(5) عبد الرحمن عبد اللطيف السماعيل خەزانەیی موو کریان،
پهیدا بوویه ل مەهابادی سال (1904ز)، خودانی چاپخانا
کوردستانه، زور کتیب چاپکریه ژوان: دیوانا حاجی قادری، دیوانا
دلدار، دیوانا صافی، دیوانا شیخ ئەحمەدی جزیری، دیوانا ئەدیب،
کولکە زیننه، نووبەرە، فەرەنگی کوردستان و.... هتد، برایی
میژوفان حوزنی موو کریان، وەفات بوویه ل (1977/7/24ز)،

3- شارەزابویە هیس دەمی سوخته د زانستین
ئیسلامیدا و گەله شلوو فە و پروازین جورا و جوور ل
سەر زیدە کریه.

4- یان دەمی فەهینووکا شیخ مەرووفی نوودھی
دزانستی عەروو زیدا شلوو فە کری بزمانی عەرەبی
و بابەتی (القافیە) ل جەم خو زیدە کریه.

5- هەر وە شیانی وی دخویانە دەونەری شیوہ کاری
و خەتخووشییدا، کو باوەرناما باشنقیسی ژ (محمد
گهری کوردی بی خەتخووش) وەرگرتی، و گەله
نووین دەستخەتی خوئی جوان هیلایه.

6- پتر ژ چل پەرتووکان ب دەستی خو نقیسینە
نەخاسم دەمی هاتی هەلبژراتن ئیکەم (قوتابی
نور) ل عیراقی یین مەلا سەعیدی نوورسی، نو
دەمی خو تەر خانکری تەؤ بەرەم و نامەیین نوورسی
هەمی دوبارە کەت و تەحقیق بکەتن.

7- دیسا شین تلبیت وی ماینه ل سەر پەرتووک
و کەرستین وی وەک تەجلید و جزیبەند کرنا کتیبان
و نکراندنا میژویان ل سەر بەری و چیکرنا قەلەم
و دەوینا بو نقیسینی و هەلگرتن و جودا کرنا توو فین
گولا دناؤ قالكیت شخاتییدا.

8- دا ژبیرنە کەین روشەنبیریا شووشی هەبیه دیبافی
توو مارکرنا نوچە و میژووین جودا جودا کو
مفایه کئ زور تی هەیه بو کەسانین تایبەتەند
و فە کولەرین ئە کادیمی ژلایی جفاکی و دیروکی فە.

9- ئەؤ کاری زوور و بەرەم و شیانی جورا و جوور
ل جەم کیم کەس دکارن فان بەرەمان ئەنجام

پاشخۆ هیلاینه، سهحکه: محمد الحال، شیخ معروف النودهی، چاپخانا تمدن، بهغدا: ل 15، محمد أمين زکی، مشاهیر الکرد و کردستان، ترجمه: ساخهزکی بک، دار الزمان، دمشق: 2006، ل 444.

(18) شووشی، الشرح المنقوم، (دهسخهته، ل 1.

(19) هەر ئه‌و، ل 45.

(20) شووشی، گولزار، ل 73.

(21) هەر ئه‌و.

(22) هەر ئه‌و: ل 77.

(23) شووشی، موجز تاریخ حیاتی، ل 71.

(24) ئەڤ هورزانه لاپه‌ره‌ك ژێ بزرویه تنی (40) مالك دهر جافن، دهسخهته.

(25) دكه‌فیت روزه‌لاتی قه‌لاتا هه‌قلیری، نووکه‌ژی ئەڤ ته‌کیه و مزگه‌فته یا ئافایه.

(26) ئەڤ پارچه هورزان ل سه‌ر کاغه‌کی نفیسییه، دهسنقیسه د پهنووکخانا حمزه شووشیدایه.

(27) مه‌لا حمزه بی خانن، ژ عه‌شیرا خانیانه ل نیریک وانن، ئیجازا علمی وهر گرتیه ژ سه‌یدا مه‌لا صالحی جولسه‌میرگی، چۆیه به‌ر دلۆفانیا خودی (1978/8/4ز)، ئەڤ پیتزاین من وهر گرتینه ژ کورێ وی عبد الجلیلی ل شارێ دوهووکێ ل (2014/1/11ز).

(28) ئەڤ نامه نیک لاپه‌ره ل جه‌م حمزه شووشیه.

(29) هەر چار ته‌خمیس محسن دوسکی به‌لا فکرینه د گوڤارا روشه‌نیری نوێ، ژماره: 124، یا سالا: 1989، ل 73.

(30) رشید فندی، من ینابیع الشعر الکلاسیکی الکردی، ل 236.

(31) سه‌رمه‌شق: خه‌تخوشه‌ك ل سه‌ری کاغه‌زی چه‌ند فه‌رموودین و په‌ن‌دین جوان یان هورزان بنقیسیت، سوخته ل بن‌دا وه‌ك خه‌تی سه‌یدا دی وئ کاغه‌زی پرکه‌ت تا کو خه‌تی وان جوان بیا.

(32) ئەڤ باوه‌رنا ما ره‌سه‌نا ب دهسخه‌تی (محمد گاهر کوردی) دگه‌ل شه‌ش نمونین خه‌تی شیخ گاهری شووشی ب ئەمانه‌ت من ته‌سلیمی سه‌یدا (صدیق حامد نزارکی) کربون ده‌می رابی ب فه‌کرنا پێشانگه‌هه‌کی ل شارێ دوهووکێ، به‌لئ ئەو شه‌ش دان زفراندن تنی ئەو دانا ره‌سه‌ن یا خه‌تی محمد گاهری وه‌ندا کر، کو جه‌ن گومانن یه‌ وتا نووکه بی سه‌ر وشوینه، به‌لئ سووپاس بوو خودی کووی یا فنی دانن ل جه‌م مایه.

سه‌حکه: انسکلوبیدیای گشتی، ل 928، چاپا: 1977، محمد علی سویرکی، معجم أعلام الکرد، ل 563، (، نه‌رشیفی: محمد مه‌لا مصگنی هیرانی، ژماره (133) ده‌فته‌را (2).

(6) مه‌لا گاهایی کوفلی، که‌سه‌نه‌کی به‌رنیاسی شارێ دوهووکێ، فه‌رمانبه‌ری ئه‌وقافا دوهووکێ بوویه ل سالی‌ت شیستا، ل سالا (1992ز) چوویه به‌ر دلوفانیا خودی، ئەڤ پیتزاین داینه مه‌ کورێ وی هیزا عه‌بدلا خودان مه‌غازه ل شارێ دوهووکێ ل: 2014/1/26.

(7) خویلی، ل ده‌فته‌را هورزا سیرچی یانه ل قه‌زا ئاکرێ ل سه‌ر ئافا زینی مه‌زن.

(8) محسن دوسکی، چار ته‌خمیسین شیخ گاهری شووشی، (گوڤارا روشه‌نیری نوێ، ژماره (124) سالا (1989)، ل 73.

(9) دیوانا جزیری، توێژاندنا ته‌حسین دوسکی، ل 9.

(10) بدیع‌ات: البدیع هو المخترع الموجد علی غیر مه‌پال سابق، وما یزید علی الکلام حسناً وتکسوه رونقاً، وهی أنواع وتشمل القصائد، ینشر: أحمد الهاشمی، جواهر البلاغه (مکتبه‌ المپنی، بهغداد، 1960)، ص 360.

(11) فه‌عوولون مه‌فاعیلون، چار جارن، شیخ محمه‌د ئەمینئ بیژوه‌یه، رساله علم العروض والقافیة، (دهسخه‌تی شیخ گاهری شووشی، ل 6، ل ناف کتیبخانا حمزه شووشی، قه‌باره (17×21سم).

(12) عبد الرحمن المصطاوي، شرح دیوان امرئ القیس، (دار المعرفه، بیروت، ط 2، 2004م)، ص 23، 27، 43، 49، 64.

(13) ناط ینوط: علقه، فیروزآبادی، القاموس المحیط، (مؤسسه‌ الرساله، بیروت، 2005 گ 8) 1/691.

(14) الصدیغ: ما بین العین والأذن والشعر المتدلی علی هذا الموضوع، جمعه أصداع، المصدر نفسه، 785/1.

(15) الغضی: شجر من الأثل خشبه من أصلب الخشب وجره یقی زمناً طویلاً لا ینطفی، الرازی، محمد بن ابی بکر، معجم الرازی مختار الصحاح (مطبعة الترقی، دمشق: 1358هـ، ط 2) ص 408، وینشر: معلوف، المنجد فی اللغة والأعلام (دار المشرق، بیروت: 1986، ط 23) ص 554.

(16) رشید فندی، من ینابیع الشعر الکلاسیکی الکردی، ص 235.

(17) شیخ مه‌عروفنی نوودهی، ل: 1752ز ژ دای بویه ول سالا: 1838ز ل شارێ سلیمانئ وه‌فات بویه، زانایه‌کی عه‌شیرا بابانه، ب ناڤ وده‌نگه، گه‌له‌ك به‌رتوك وشه‌هینوك بزمانئ عه‌ره‌بی وفارسی ل

- (33) شووشی، موجز تاریخ حیاتی، ل 71، ژ پەرتووکا: زین السیدین أبو یحییٰ النصارى، فرائج المنهج، دەسخت، ل 139.
- (34) ژ پەرتووکا: محمد طاهر الکردي المکی الخطاط، تاریخ الخط العربي وآدابه، (المطبعة التجارية، سکاکی، 1939) ص 100.
- (35) ئەف نقیسینە ل دیمایا کتیبنا (شرح فرائج المنهج) نەخشاندییە، دەسختە دەمەکتەبا حمزە شووشی.
- (36) ژ پەرتووکا: النصارى، شرح فرائج المنهج، ص 139، دەسخت.
- (37) هەر ئەو، ل 63.
- (38) هەر ئەو، ل 55.
- (39) هەر ئەو، ل 47.
- (40) هەر ئەو، ل 30.
- (41) هەر ئەو، ل (د).
- (42) ژ پەرتووکا: عصام الدین محمد، رسالە عصام الدین فی الوضع والاستعارة فی علم البلاغة، ص 79، دەسختە، ل (1359ک).
- (43) هەر ئەو، ل 80.
- (44) مەبەست بێ (باشقالا ئاغای) و (باشقالا رەفەندی) یە ل روژ هەلاتی شارێ ئاکری ب (2کم).
- (45) ژ پەرتووکا: الیزدی، عبدالله، حاشیە عبد الله الیزدی علی متن التهذيب، سعد الدین التفتازانی، ص 100، کتەب الشوشی فی سنه 1358هـ.
- (46) ئەف نقیسین ل دیمایا بەرگی ئیکێ ژ پەرتووکا: تحفه المحتاج بشرح المنهاج، ئەو هاتیە نقیسین ب دەستی شیخ عبد الحلیم کوری شیخ ئەحمەدی شووشی سالا: 1278 ک.
- (47) شووشی، ، جدول دورى بالّوقاات الشرعيه، نقیسیه ل (1376ک)، دەسختە.
- (48) هەر ئەو.
- (49) کوری مەلا عبدالحالقی ئاکری، ژ سالا (1933ز) بوویە نیمام و خوتیبی جامعا مەزنا دوهووک، قورئانا پیرووز ژ بەر کربوو، کەسایەتیە کێ ب ناؤ و دەنگ بوویە، سەیدایی مەلا مصگه فایی بارزانی بوویە، ل (26/6/1969) چوویە بەر دلوو قانیا خودی.
- (50) ژ پەرتووکا: الزرقانی، محمد عبد العظیم، مناهل العرفان فی علوم القرئان، (مگبعه عیسی البابی، مصر، گ 2، 1362هـ).
- پیرستا ژیدەران
ئیکەم: دەسخت

- النصارى، أبی زکریا، شرح فرائج المنهج، (142) لاپەرە، دەسختە.
- بیژەوویی، محەمەد ئەمین، رسالە علم العروس والقافية، دەسختە.
- شووشی، شیخ گاهر، الشرح المنقوم علی أرجوزة الشيخ معروف النودهي البرزنجی، (46) لاپەرە، دەسختە.
- شووشی، شیخ گاهر، غەزەلیک له مەدحی خانەقای شیخ مصگه فای هەولیری، ئیک لاپەرە، دەسختە.
- شووشی، شیخ گاهر، جدول دورى بالّوقاات الشرعيه، (1) پەرە، دەسختە.
- شووشی، شیخ گاهری، موجز تاریخ حیاتی وما شاهدته من الحوادب المهمة، (110) لاپەرە، دەسختە.
- عصام الدین، رسالە الوجع والإستعارة، هاتیە نقیسان ب دەستی شووشی ل سالا (1359ک).
- الفسوی، کمال الدین محمد، شرح الشافیه، (334) لاپەرە، هاتیە نقیسان بدەستی شووشی ل سالا (1370ک).
- النورسی، سعید، ژرات، (516) لاپەرە، دەسختە.
- النورسی، سعید، عصى موسى، (402) لاپەرە، دەسختە.
- النوی، تحفه الختاج بشرح المنهاج، ب دەستی شیخ عبد الحلیم کوری شیخ ئەحمەدی شووشی، دیرووکا نقیسی ل سالا (1278ک).
- یزدی، عبدالله، الحاشیه علی متن التهذيب للعلامة سعدالدين تفتازانی، نقیسان ل سالا (1358ک)، دەسختە.
- دووم: چاپکریین کوردی
- ئاکری، حکمەت مەلا یاسین، درووپەلین دیرووکیدا، (چاپخانا خانی، دوهووک، 2004).
- ئامیدی، صادق بەهاو الدین، هووزانقانی کورد (چاپا کوری زانیاری کورد، بەغدا، 1980).
- انسکلوییدیای گشتی، چاپا سلیمانی: 1977.
- دوسکی، تحسین، دیوانا مەلای جزیری، (چاپخانا خانی، دوهووک، 2011ز).
- شووشی، شیخ گاهر، پەند و شیرەت، بەرهه فکرا حمزە شووشی، (چاپا خەبات، دوهووک، 1997ز).
- شووشی، شیخ گاهر، گولزار، بەرهه فکرا حمزە شووشی، (چاپخانا هاوار، دوهووک، 2012).
- سییەم: چاپکریین عەرەبی

- ابن الأثير، الكامل في التاريخ، تحقيق عمر تدمري، (دار الكتاب العربي، بيروت، 2012).
- الأربلي، ابن المستوفي، تاريخ إربل، تحقيق سامي الصقار، (دار الرشيد، بغداد، 1980).
- البيان سركيس، معجم المطبوعات العربية، (مطبعة سركيس، مصر، 1928).
- أورهان محمد علي، سعيد النورسي رجل القدر، (شركة النسل، استانبول، 1995).
- جه توو حه مه د أمين، ملا ابوبكر الكوزو بانكي وجهوده، (مطبعة التفسير، أربيل، 2009).
- الحموي، ياقوت، معجم البلدان، (دار صادر، بيروت، 1995).
- الحال، محمد، الشيخ معروف النودهي البرزنجي، (مطبعة التمدن، بغداد، د/ت).
- دوسكي، تحسين، المدخل لدراسة الأدب الكردي، (منشورات جمعية علماء كردستان، 1993).
- دوسكي، تحسين، معجم شعراء الكرد، (مطبعة هاشم، أربيل، 2008).
- الرازي، معجم مختار الصحاح، (مطبعة التزي، دمشق، 1358هـ).
- رشيد فندي، من ينابيع الشعر الكلاسيكي الكردي، (مطبعة وزارة الثقافة، أربيل، 2004).
- رياض زادة، أسماء الكتب المتمم لكشف الظنون، (دار الفكر، دمشق، 1983).
- الزرقاني، محمد عبد المنعم، مناهل العرفان، (مطبعة عيسى البابي، مصر، 1362هـ).
- السامرائي، يونس، القبائل والبيوتات في شمال العراق، (مطبعة الأمة، بغداد، 1985).
- السيوطي، جلال الدين، الجامع الصغير في حديث البشير النذير، (المكتبة التجارية، القاهرة، 1352هـ).
- الشوكاني، محمد بن علي، البدر الطالع في محاسن القرن السابع، (دار المعرفة، بيروت: د/ت).
- صويكي، محمد علي، معجم أعلام الكرد، (السليمانية، مطبعة حمدي، 2005).
- العباسي، محفوظ، إمارة بحدنين العباسية، (مطبعة الجمهورية، الموصل، 1969).
- رسول، عزالدين مصطفى، أحمدى خاني شاعراً ومفكراً، (مطبعة الحوادث، بغداد، 1979).
- . الفيروزآبادي، القاموس المحيط، (مؤسسة الرسالة، بيروت، 2005).
- القرشي، أبو زيد، جمهرة أشعار العرب، تحقيق: محمد علي البجادي، (نخضة مصر للطباعة، د/ت).
- القرطي، تفسير القرطي، (دار إحياء التراث، بيروت، 1966).
- كحالة، عمر رضا، معجم المؤلفين، (دار إحياء التراث، د/ت).
- الكردي، محمد طاهر المكي الخطاط، تاريخ الخط العربي وآدابه، (المطبعة التجارية، سكاكيني، 1939).
- كزبي، محمد، شيخ نورالدين البريفكاني آثاره وحياته، (مطبعة الناشر، القاهرة، 1983).
- زكي بك، محمد أمين، مشاهير الكرد وكردستان، ترجمة: سائحة زكي بك، (دار الزمان، دمشق، 2006 ط2).
- ملا ياسين، محمد سعيد، فضلاء بحدنين، (مطبعة خبات، دهوك، 1997).
- المدرس، عبدالكريم، علماؤنا في خدمة العلم والدين، (دار الحرية للطباعة، بغداد، 1983).
- مصطوي، عبدالرحمن، شرح ديوان أمري القيس، (دار المعرفة، بيروت، 2004 ط2).
- معلوف، المنجد في اللغة والأعلام، (دار المشرق، بيروت، 1986).
- النورسي، سعيد الكردي، إشارات الإعجاز في مظان الإنجاز، (مطبعة النسل، استانبول، 1994).
- الهاشمي، أحمد، جواهر البلاغة، (مكتبة المنى، بغداد، 1960).
- هيراني، محمد ملا مصطفى، أرشيف، دفتر (2) تسلسل (133).
- چارهه: گوڤار**
- دوسكي، محسن ابراهيم، شيخ گاهري شوشی و چار ته خميسين جزيري، (گوڤارا: رؤشه نيري نوي، ژماره: 124، 1989 سال).

الخلاصة

الإبداع والتفنن والصور الجمالية والزخرفة الإسلامية والأساليب البلاغية والفنية لدى المؤلف والأديب الكردي الشيخ طاهر الشوشي كثيرة ومتنوعة، والذي يعد أحد أعلام مدينة عقرة - وهو السمة البارزة في نتاجاته الشعرية والخطبية، وعمل مستمر وملفت للنظر في جميع ما خلفه من مقتنياته المادية، في وقت لم تكن متاحة تلك الوسائل المتطورة التي نمتلكها اليوم موجودة في حينه، بالإضافة إلى

عدم اتخاذہ استاداَ لتعلميه فنون الخط والزخرفة، وعدم دخوله أية دورة لتنشيط مواهبه الفنية كما هو المتبع اليوم، بل كان منحة إلهية اكتسبها بصبره الدؤوب وحبه للإبداع والمعرفة. والأكثر إفتاناً في المرحوم الشوشي أنه لم يعمر أكثر من خمسة وأربعين سنة كرسها في التحصيل العلمي في مساجد ومدارس كردستان، فكانت ولادته في قرية شوش غربي عقرة سنة (1917م) وتوفي بتاريخ (12/12/1962م)، رغم ذلك فإن الثمان سنوات الأخيرة من حياته قضاه في مستشفيات عقرة وأربيل والموصل وبغداد، وكانت مليئة بالصراع ومجابهة الظلمة والأسقام والنكبات وشظف العيش. أغلب المعلومات الواردة في البحث هي حديثة وتنتشر لأول مرة وقد حاولت فيها إظهار فنياته وإبداعاته في مجال الشعر والخط والزخرفة الإسلامية المنتشرة بين طبقة طلبة المساجد والمدارس الدينية في كردستان، وما انطوى فيها من أسرار وخفايا وجمالية لا تضاهي، لينجلي إثرها مستواه الثقافي والفني والذي كرس جل حياته في الكتابة وفنون الخط وقرص الشعر، وقد أوصل ليله بنهاره واستغل كل وقته ليطر كتاباته أحياناً في ضوء القمر من غير سراج يذكر. والله ندعو منه التوفيق والسداد لخدمة علمائنا وتاريخنا وكتابتنا الأجلاء الذين لم يألوا جهداً في خدمة شعبهم ومجد وطنهم، وأن ينعم عليهم خلد جنانه آمين.

ABSTRACT

creativity and sophistication in the writings of the Kurdish author and writer of Sheikh Tahir Alshoshi , who is considered as one of the famous religious scholar in the city of Akre city , shows his hard and brilliant work which he left behind in terms of his dimensional writings and technical poetry and material possessions, despite the absence of the modern materials , he didn't had teacher to teach him calligraphy and decorative arts in his writings , and didn't enter any session to evolve his talents as is approached nowadays , it was a gift given by Allah to his patience , diligence , hard work and his love to knowledge.

What draws attention is the deceased Alshoshi did not last in life for more than forty-five years , he was born in the year (1917) and died (12/12/1962 AD), he spent the eight last years of his life in hospitals between Mosul and Baghdad which were full of sickness and the difficulty of living .

Most of these information that we provide now to the readers haven't seen the light yet and they are published for the first time, I have tried to show his originality and creativity in writing to the next generations, and to show the secrets and innovations, to illustrate his scientific and technical abilities which clarifies general cultural level in the city of Akre during that period. And we have a great hope that this research will be a beginning for new writings and analyzes to show the cultural and creative level of Kurds writers , especially Sheikh Alshoshi who has devoted most of his life and brought his writings to live even when there was no light except the light of the moon , and the extent of their influence and participation in supplying the scientific movement and Islamic knowledge. To obtain all of them on their efforts and the legacy they left for us .

We pray to Allah guiding us to service our scientists , writers and historians who have spared no effort to serve their county, and that Allah might make the Paradise their reward.